ITUA

ProAgria Etelä-Pohjanmaan jäsenasiakaslehti

2 · 2025

Vierailulla Katia Isoahon tilalla ▸14

Äänestä edustajiston vaaleissa!

Ehdokkaat s. 6

Lue lantaa ▸12

Selvitä kasvintuotannon kustannukset ▸11

Näin veromuutokset vaikuttavat ▸20

ProAgria Etelä-Pohjanmaa

SISÄLTÖ

18
Lehmähavaintojen voima

24
Tulevaisuuden maatila on varautunut

8
Kasvukausi oli pohjalaisille hyvä

6
Jäsen, äänestä vaaleissa

TÄSSÄ NUMEROSSA

3 Pääkirjoitus
4 Ajankohtaista
6 Edustajiston vaalit
8 Kasvukausi oli Pohjalaisille hyvä
9 Ajankohtaista luomutuotannosta
10 Hakomäen tilalla kasvivalintoja ohjaa kate
11 Selvitä kasvintuotannon kustannukset ja säästä
12 Osaatko lukea lantaa?
13 Tuotosseuranta ja tavoitteellinen suunnittelu
14 Kehittämistoimet kuuluvat maatalousyrittämiseen
16 Eläinten hyvinvointikorvaus kiinnostaa
17 Eläinlääkärin palsta
18 Lehmähavaintojen voima
19 Emolehmätuotanto on yksi vaihtoehto
20 Ajoneuvojen alv:n vähennyskel poisuus ja veromuutokset
21 Maatalousyrittäjän rahaliikenne
22 Ilmastotekoja ja omistajanvaihdos
24 Tulevaisuuden maatila ja työterveyshuollon tilakäynnit
25 Ajankohtaista maa- ja kotitalousnaisilta
27 Yhteystiedot

ProAgria Etelä-Pohjanmaa

ITUA 2 · 2025

Itua on ProAgria Etelä-Pohjanmaan jäsenasiakaslehti.
Painos 9 000 kpl.
www.proagria.fi/ep

LEHDEN JULKAISIJA
ProAgria Etelä-Pohjanmaa,
Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki, p. 044 420 9000

PÄÄTOIMITTAJA Henri Honkala,
henri.honkala@proagria.fi

TOIMITUSSIHTEERI Miia Lenkkeri-Tamminen,
miia.lenkkeri-tamminen@proagria.fi

KANNEN KUVA Studio Tarinakuva

ILMOITUKSET
Seppo Laitila, p. 0400 954 747,
seppo.laitila@mainosseppo.fi

ULKOASU JA TAITTO
Ilkka / Luovat palvelut

PAINO Botnia Print Oy

Yhteiskuntasuhde- ja vastuullisuusjohtaja Suvi Anttila toteaa, että vastuulliset toimintatavat eivät ainoastaan paranna ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvointia, vaan ne myös tukevat yritysten pitkän aikavälin menestystä.

Vastuullisuus on luonnollinen osa ProAgrian arkea

ProAgria on julkistanut oman vastuullisuusohjelmansa. Ohjelman kokoamisprosessi on ollut palkitseva, sillä se osoitti ProAgrian työn olevan jo hyvin vastuullista.

– Meille vastuullisuus on ollut aina merkittävä ohjenuora tekemisessä. Olemme jo vuosikymmenet tehneet asioita asiakkaan etu edellä. Jatkamme samalla linjalla ja tuemme yhä enemmän asiakkaitamme omassa vastuullisuustyössään", kertoo ProAgrian yhteiskuntasuhde- ja vastuullisuusjohtaja **Suvi Anttila**.

– Meillä vastuullisuus ja kannattavuus kulkevat käsi kädessä. Jatkossakin tuemme maatilojen strategista suunnittelua, investointeja ja omistajanvaihdoksia. Samalla vahvistamme yrittäjien verkostoitumista ja hyvinvointia. Tämä työ on erittäin merkityksellistä, sillä asiakkaidemme työn vaativuus vaan kasvaa vuosi vuodelta. Vastuullisuus on meidän sektorimme toimijoille vahvuus, joka rakentaa koko suomalaisen maatalouden tulevaisuutta. Yhdessä tekemällä onnistumme turvaamaan suomalaisen turvallisen ruoantuotannon."◆

Ruokaketjun tärkeimpien lenkkien pitää olla toimintakunnossa

PROAGRIA ETELÄ-POHJANMAA ON KÄYNNISTÄNYT MAATILAN VARAUTUMISEEN KESKITTYVÄN HANKKEEN.

Syksy tuo mukanaan paitsi sadonkorjuun ja maatilojen syystyöt, myös mahdollisuuden vaikuttaa maatalouden tulevaisuuteen. ProAgria Etelä-Pohjanmaan edustajiston vaalit ovat jälleen ajankohtaiset. Nyt on aika nostaa esiin uusia näkökulmia ja tekijöitä, jotka vievät alueemme maataloutta eteenpäin. Edustajisto ei ole vain hallinnollinen elin. Se on näköalapaikka, jossa päätetään siitä, miten ProAgria Etelä-Pohjanmaa edistää eteläpohjalaisten maatilojen toimintaa ja toimintaympäristöä tulevina vuosina. Vaalin äänestysaika on 10.–24.11.2025. Kannustamme kaikkia jäseniämme osallistumaan aktiivisesti vaaleihin ja käyttämään äänioikeutensa vaalissa. Vahvuutemme on koko jäsenkuntaa edustava, monipuolinen edustajisto.

VAIKUTTAMISEN RINNALLA toinen ajankohtainen teema on maatilojen huoltovarmuus. Viime vuodet ovat osoittaneet, että kriisitilanteet voivat yllättää, olipa kyse pandemioista, sähkökatkoista tai ilmaston ääri-ilmiöistä. ProAgria Etelä-Pohjanmaa on käynnistänyt maatilan varautumiseen keskittyvän hankkeen, joka vahvistaa maatilojen kykyä selviytyä poikkeusoloissa. Tarjoamme työkaluja riskienhallintaan, kuten varavoimaratkaisuja, vesihuollon turvaamista ja kyberturvallisuuden parantamista. Tavoitteena on, että jokainen tila pystyy jatkamaan toimintaansa myös häiriötilanteissa. Tämä on välttämätöntä, jotta ruokaketjun tärkein lenkki on toimintakunnossa.

HUOLTOVARMUUS ON myös henkistä varautumista ja yhteisöllisyyttä. Kun tilat, asiantuntijat ja viranomaiset toimivat yhdessä, syntyy verkosto, joka kantaa yli vaikeiden aikojen. Edustajiston vaalit ja huoltovarmuustyö ovat molemmat esimerkkejä siitä, miten yhteistyö ja ennakointi rakentavat vahvaa ja kestävää maaseutua. Nyt on aika vaikuttaa sekä yhä vain varautua. Tehdään se yhdessä.◆

HENRI HONKALA
Toimitusjohtaja

Vuoden alussa ELY-keskuksista elinvoimakeskuksiin

Maaseutuyksikkö toimii edelleen Seinäjoella. Tutut asiantuntijat palvelevat myös jatkossa.

Vuoden 2026 alusta Suomeen perustetaan kymmenen alueellista elinvoimakeskusta ja nykyiset ELY-keskukset lakkautetaan. Aluehallintovirastoista, Valvirasta ja ELY-keskusten ympäristön-, vesien- ja luonnonsuojelun lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävistä muodostetaan valtakunnallinen Lupa- ja valvontavirasto. ELY-keskuksen joukkoliikennetehtävät sijoittuvat jatkossa Traficomiin. Etelä-Pohjanmaalle perustetaan elinvoimakeskus, jonka toimialat ovat elinkeinot ja osaaminen, maaseutu ja ympäristö sekä liikenne. Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskuksen päätoimipaikka on Seinäjoella, ja toimipaikat myös Vaasassa ja Kokkolassa.

TEHTÄVÄT SÄILYVÄT ENNALLAAN

Maaseudun yritystukihakemukset käsitellään elinvoimakeskuksessa jatkossa maaseutuyksikössä. Hallinnoimme valtakunnallista ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelmaa. Ohjelmasta rahoitetaan sekä TKI-hankkeita että yritysinvestointeja. Tukien myöntämisen lisäksi vastaamme tuettujen toimien maksatuksiin ja korkotukilainojen nostolupiin liittyvistä tehtävistä.

Viljelijätukien neuvonta, koulutus, hallinnointi sekä valvontatoimet ovat keskeinen osa tehtäviämme. Elintarviketurvallisuuden, kasvien ja eläinten terveyden varmistaminen ja valvonta kuuluu osaksi valvontatehtäväkokonaisuuttamme. Teemme tiivistä yhteistyötä kuntien maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueiden kanssa. Edistämme maatalouden ympäristönsuojelua, vesien tilan parantamista, luonnon monimuotoisuutta sekä luomutuotantoa.

Muutos elinvoimakeskuksiksi ei edellytä asiakkailtamme mitään toimenpiteitä. Vuoden vaihteessa saattaa olla katkoksia käytössämme olevissa sovelluksissa.◆

ETELÄ-POHJANMAAN ELY-KESKUS

VALITSE PAPERITON LASKU

Olemme jatkossa ympäristöystävällisempiä ja tarjoamme verkko- tai sähköpostilaskumahdollisuuden paperilaskun sijasta.

Otamme käyttöön 1.1.2026 alkaen paperilaskulisän 7 e (sis. alv 25,5%). Jos haluat siirtyä paperittomaan laskutukseen, ota asia puheeksi palvelunteon yhteydessä.

HALUATKO JÄTTÄÄ YHTEYDENOTTOPYYNNÖN?

Asiakaspalvelumme auttaa:

Puhelimitse: 044 420 9000

Sähköpostitse:
asiakaspalvelu@proagria.fi

Voit keskustella kanssamme myös chatissa.

▶ **proagria.fi**

FARMARIN PÄÄSYLIPUT OVAT JOULUN TOIVELAHJA

Lipunmyynti alkaa joulukuussa!

▶ **farmari.net**

FARMARI
25.–27.6.2026 KALAJOKI

TAPAHTUMAKALENTERI

Laadukkaat tapahtumamme on räätälöity juuri sinua varten. Tule mukaan oppimaan uutta ja verkostoitumaan!

11.11.2025	Webinaari: Laiduneläinten seuranta ja suojaus
12.11.2025	Villan laatu -koulutuspäivä
14.11.2025	Webinaari: Vieläkö omaan verotukseen voi vaikuttaa?
14.11.2025	Seminaari: Millaista maataloustuotantoa tuetaan ja rahoitetaan 2030 luvulla?
20.11.2025	Maatalousyritysten teknologiaratkaisut – mikä kestää aikaa ja joustaa muutosten pyörteissä? Suunnistus tulevaisuuteen -työpaja
20.11.2025	Taltuta tarttuvat sorkkasairaudet! -webinaari
21.11.2025	Webinaari: Viljantuotannon kannattavuus haltuun: Missä olet euroni?
21.11.2025	Energiaa auringosta ja monimuotoisuutta maisemapellosta demotapahtuma
25.11.2025	Vierailu Anoran ja A-rehun tehtaille
28.11.2025	Ilmastonmuutos ja maatalous – webinaari
1.12.2025	Sorkat kuntoon -webinaari
3.12.2025	Hygieniapassitesti
8.12.2025	Sorkat kuntoon -päivä
9.12.2025	Webinaari: Viljakauppa ja sen rakenne
12.12.2025	Webinaari: Rahaa, tunteita ja tulevaisuutta – talousnäkökulmaa omistajanvaihdokseen
3.–6.2.2026	Lampureiden opintomatka Irlantiin

Suurin osa tapahtumistamme ovat maksuttomia. Ilmoittaudu mukaan:

▶ **proagria.fi/tapahtumat**

Robotti ei kuskia kaipaa

Peltorobotti haastaa käsityksen peltotöistä. Kun kone hoitaa peltotyöt itsenäisesti, siirtyy viljelijän rooli suunnitteluun ja valvontaan. Perinteistä traktoria vastaavaa hytitöntä AgXeed-peltorobottia ohjataan pilvipalvelun kautta. Se on 160-hevosvoimainen, mutta vastaa 200-hevosvoimaista. Se liikkuu senttimetrin tarkkuudella RTK-paikannuksen avulla; anturien ja lasertutkan huolehtiessa turvallisuudesta. Robotti vapauttaa viljelijän aikaa muihin tehtäviin, tehden maataloudesta tarkempaa, tehokkaampaa ja älykkäämpää.

PILVIPALVELUSTA PELLOLLE

Pellon rajat ja mahdolliset esteet, kuten sähkötolpat ja avo-ojat sekä työskentelytapa ja muut halutut säädöt kerrotaan robotille pilvipalvelun kautta.

Robottia ohjataan kauko-ohjaimen avulla, jonka voi kuitenkin sammuttaa robotin saavuttua työskentelyalueelle ja sen aloitettua annetun tehtävän. Tämän jälkeen robotin voi jättää pellolle työskentelemään itsenäisesti. Päävastuu robotista on työtehtävän luojalla myös silloin, kun hän ei ole itse paikalla. Robotti lähettää ilmoituksen saatuaan työtehtävän valmiiksi tai mikäli sen työskentely keskeytyy odottamattomasti.

Saimme tutustua peltorobottiin ProAgrian Satotason nosto ja Tulevaisuuden maatalousyritys -hankkeiden ja niiden yhteistyöhankkeiden järjestämässä pellonpiennartilaisuudessa. ◆

Satotason nosto -hanke

Euroopan unionin osarahoittama

ANNIKA HIRVELÄ
Kasvintuotannon asiantuntija

POIMINTOJA SYKSYN TAPAHTUMISTA:
Peltorobotti hämmästytti Peltorobottipäivässä.

Koskeeko ympäristö- ja ilmastosuunnitelma sinua?

Ympäristösitoumuksen ehtoihin kuuluu tilakohtaisen ilmasto- ja ympäristösuunnitelman teko.

Ympäristö- ja ilmastosuunnitelma on yleinen vaatimus ja siten kaikille ympäristösitoumuksen tehneille tiloille pakollinen. Suunnitelma on tehtävä vuonna 2023 ympäristösitoumuksen tehneillä eli valtaosalla tiloista 30.4.2026 mennessä.

MITEN ASIAN KANSSA KANNATTAA EDETÄ NIKO LUIKKU?

– Suunnitelman tekeminen on luonteva ottaa tekoon meidän asiantuntijan kanssa esimerkiksi osaksi viljelysuunnitelman tekoa. Suunnitelmaa koskevat asiat ovat kaikki viljelysuunnittelussa mukana kulkevia asioita, joten niiden kirjaaminen vaadittavan muotoon hoituu meiltä. Suunnitelma on peruslohkokohtainen eli asiantuntijan avulla lohkojen ryhmittely erilaisiin toimenpideluokkiin helpottaa ja järkevöittää työtä, Luikku kertoo.

MILLOIN SUUNNITELMA KANNATTAA TEHDÄ?

– Sanoisin että heti vaan tekoon. Se helpottaa omia yöunia ja ensi kasvukauden suunnittelua kun viljelysuunnittelupohdintojen ohessa laitetaan ympäristö- ja ilmastosuunnitelman haku kuntoon, Luikku toteaa.◆

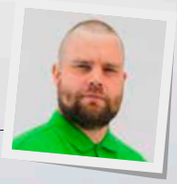

NIKO LUIKKU
Liiketoimintapäällikkö

Aloita ensi vuoden investointien suunnittelu nyt

Oli investointi sitten iso tai pieni sen suunnittelu on osa strategiaa ja johtamista, joten siihen täytyy varata aikaa.

Investointien avustuskohteet on jaettu kahteen pilariin. Ensimmäisessä tuettavia investointeja ovat kilpailukyvyn kehittämiseen ja tilojen nykyaikaistamiseen kohdistuvat investoinnit, kuten tuotantorakentaminen, kuivaajat ja varastot. Myös työympäristöä ja tuotantohygieniaa edistävät investoinnit rahoitetaan tästä pilarista. Toisesta pilarista rahoitettavat investoinnit ovat ympäristön tilaa ja kestävää tuotantotapaa edistävät investoinnit, kuten lantalat ja salaojitus, sekä energiainvestoinnit. Myös eläinten hyvinvointia ja bioturvallisuutta parantavat investoinnit kuuluvat tähän.

RAHOJEN RIITTÄVYYDESTÄ

Vaikka viime vuosina Etelä-Pohjanmaan Ely-keskuksen alueella ei ole ollut suuria tuotantorakennusinvestointeja, niin pienempiä investointeja tehdään ja avustetaan paljon. Usein nämä investoinnit kohdistuvat toiseen pilariin, mikä on aiheuttanut haasteita rahojen riittävyyden osalta. Joiltakin hakukierroksilta rahat ovat loppuneet, joten hakemuksiin on jouduttu antamaan kielteinen päätös, vaikka hakemus liitteineen olisi kaikilta osin kunnossa. Tällaisia investointeja ovat olleet mm. salaoja- ja aurinkopaneeli-investoinnit. Silloin, kun rahojen riittävyyden kanssa on ollut haasteita, avustettavan investoinnin on pitänyt olla merkittävä maatalousyrityksen tuotannon ja toiminnan kannalta. Esimerkiksi salaojitettavan pinta-alan on pitänyt olla riittävän iso tai aurinkopaneeleilla tuotetulla energialla on oltava merkittävä vaikutus maatalousyrityksen sähkökuluihin.

ETUPAINOTTEISTA HAKUA

Ensi vuoden investointeja varten juuri nyt on hyvä hetki tehdä investointibudjettia. Investointibudjetti olisi kuitenkin hyvä tehdä vähintään muutamalle seuraavalle vuodelle. Koska rahojen riittävyyden kanssa on ollut haasteita, niin investointitukihakemukset kannattaa tehdä etupainotteisesti tammi- ja maaliskuun investointitukihakukierroksilla. Etenkin silloin, kun kyseessä on toisesta pilarista rahoitettava investointi, kuten salaojitus tai energiainvestointi. Tällöin on parempi mahdollisuus saada avustus suunniteltuun investointiin ja tukipäätöskin ennättää tulla viimeistään alkukesästä, jolloin investointia pääsee kesän aikana jo aloittamaan.◆

INVESTOINTI-HAKUKIERROSTEN PÄÄTTYMISPÄIVÄT 2026:

15.1.2026
15.3.2026
15.8.2026
15.10.2026

MIRVA PIETILÄ
Talousasiantuntija

Jäsen, äänestä edustajiston vaaleissa

ÄÄNESTÄ JA VOITA LAHJAKORTTI!

Vaaleissa äänestäneiden kesken arvotaan pääpalkintona Hotelli-ravintola Alman lahjakortti sisältäen yöpymisen ja illallisen kahdelle henkilölle.

On aika valita uusi edustajisto ProAgria Etelä-Pohjanmaalle.

Edustajisto on näköalapaikka, jossa voit vaikuttaa suomalaisen ruuantuotannon tulevaisuuteen. Jäsen, nyt on sinun aikasi vaikuttaa ja huolehti parhaat edustajat omalta alueeltasi meidän edustajistoon. Äänestysaika on 10.11.2025-24.11.2025. ◆

PROAGRIA ETELÄ-POHJANMAA

HYVÄ TIETÄÄ EDUSTAJISTON VAALEISTA

- Äänioikeus on yli 15-vuotiailla suorilla henkilö- ja maatilajäsenillä sekä yhdistysten- ja yhteisöjäsenten edustajilla.
- Ääniä suorilla henkilö- ja maatilajäsenillä on 1, yhdistys- ja yhteisöjäsenillä 2.
- Äänestää voi vain oman jäsenalueensa ehdokasta.
- Äänestysalueiden ulkopuolella olevien kaksikielisten alueiden suomenkieliset jäsenet osallistuvat heitä lähinnä olevan jäsenalueen vaaliin.

Vaalilautakunnan jäsenet Pekka Paavola, Ulla Vaismaa ja Maarit Noppa ovat innoissaan tulevista vaaleista ja odottavat hyvää äänestyprosenttia.

Äänestämään, mars!

Kysyimme ProAgria Etelä-Pohjanmaan edustajiston vaalien vaalilautakunnalta, miksi on tärkeä äänestää näissä vaaleissa?

ProAgria Etelä-Pohjanmaa on vahva toimija alueellaan, joka kehittää ja puolustaa alueen maataloutta monilla eri foorumeilla. Parhaillaan neuvottelemme yhdistymisestä ProAgria Keski-Pohjanmaan kanssa. Jos yhdistyminen tulee, on yhä merkityksellisempää olla vaikuttamassa edustajistossa meidän maakuntamme asioista.

Mitä itse haluaisitte nostaa esille edustajiston työstä?

Se on hieno näköalapaikka niin paikalliseen kuin valtakunnalliseen maatalouteen. Edustajiston riveistä voi nousta keskuksen hallitukseen ja sitä kautta puolestaan valtakunnallisiin foorumeihin. Eli maakuntamme ääntä voi saada kuulumaan moneen suuntaan. Nyt kaikki puhelimet käteen ja äänestämään!

PROAGRIA ETELÄ-POHJANMAA

ProAgria Etelä-Pohjanmaan edustajiston ehdokkaat jäsenalueittain

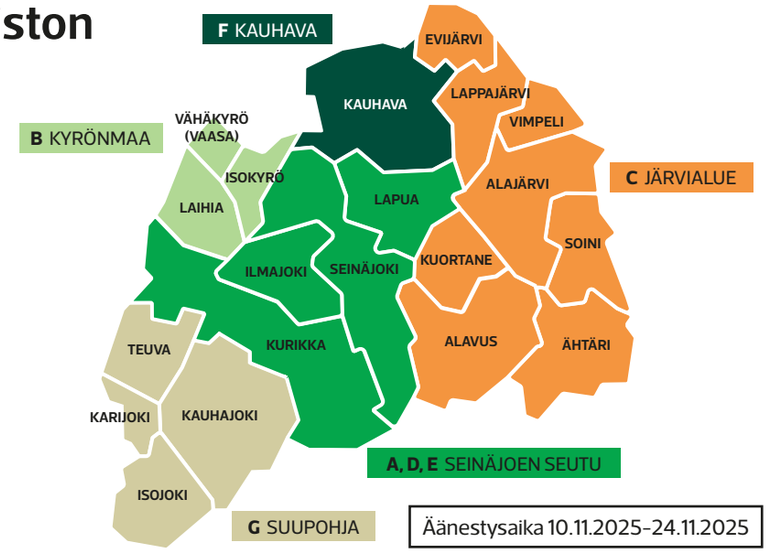

Äänestysaika 10.11.2025–24.11.2025

A Seinäjoen seutu

2.	Kangas Jaakko	maanviljelijä	Lapua
3.	Perälä Toni	maanviljelijä	Lapua
4.	Sippola Jaakko	maanviljelijä	Lapua
5.	Torniainen Lotta	maaseutuyrittäjä	Lapua
6.	Ulvinen Ilpo	maatalousyrittäjä	Lapua

B Kyrönmaa

7.	Hyppönen Antti	maatalousyrittäjä	Isokyrö
8.	Ikola Timo	maatalousyrittäjä	Isokyrö
9.	Kartano Antti	maatalousyrittäjä	Isokyrö
10.	Nuuja Mariia	maatalousyrittäjä	Vähäkyrö
11.	Uusimäki Antti	asentaja/maanviljelijä	Laihia

C Järvialue

12.	Haarala Vesa	maatalousyrittäjä	Ähtäri
13.	Harju Tommi	maatalousyrittäjä	Vimpeli
14.	Korpela Terho	maatalousyrittäjä	Soini
15.	Kottari Ville	maatalousyrittäjä	Evijärvi
16.	Kraatari Mikko	maatalousyrittäjä	Lappajärvi
17.	Mäki-Neste Mervi	maatalousyrittäjä	Alavus
18.	Mäyry Mika	maatalousyrittäjä	Kuortane
19.	Viitasaari Marko	maatalousyrittäjä	Alajärvi

D Seinäjoen seutu

20.	Haapoja Kirsi	maatalousyrittäjä	Kurikka
21.	Koivisto Heikki	maanviljelijä	Jalasjärvi
22.	Latvala Meri	maanviljelijä	Jalasjärvi
23.	Lohikoski Jussi	naudanlihantuottaja	Kurikka
24.	Männikkö Sami	maidontuottaja	Jalasjärvi
25.	Saarela Jessica	karjanhoitaja/ agrologiopiskelija	Jalasjärvi

E Seinäjoen seutu

26.	Fält Kalle	maidontuottaja	Ilmajoki
27.	Haavisto Minna	maatalousyrittäjä	Kurikka
28.	Iso-Tuisku Lotta	maatalousyrittäjä	Ilmajoki
29.	Kirkkomäki Anni	maidontuottaja	Ilmajoki
30.	Kortesmäki Matti	maatalousyrittäjä	Seinäjoki
31.	Lahti Anni	maatalousyrittäjä	Ilmajoki
32.	Latvala Konsta	maatalousyrittäjä	Ylistaro
33.	Mäki-Jouppi Johanna	tarkastaja	Ilmajoki
34.	Mäki-Latvala Mikko	maatalousyrittäjä	Ilmajoki
35.	Mäntysalo Jussi	maatalousyrittäjä	Seinäjoki
36.	Niemi Mikko	maatalousyrittäjä	Jurva
37.	Nikkola Alpo	maatalousyrittäjä	Ilmajoki
38.	Ojala Juha	maatalousyrittäjä	Ilmajoki
39.	Paulasaari Päivi	naudanlihantuottaja	Ilmajoki
40.	Pitkäranta Juhani	maatalousyrittäjä	Seinäjoki
41.	Puska Tiina	laatu- ja kehittämis-asiantuntija	Ilmajoki
42.	Savunen Sanna	maidontuottaja	Ilmajoki
43.	Tammela Minna	hankintasuunnittelija	Ilmajoki
44.	Ylinen Hannu	maatalousyrittäjä	Seinäjoki

F Kauhava

45.	Annala Anssi	maatalousyrittäjä	Kauhava
46.	Aro Kaija	maatalousyrittäjä	Kauhava
47.	Hautamäki Jarmo	maatalousyrittäjä	Kauhava
48.	Huhtala Sanna	maatalousyrittäjä	Kauhava
49.	Isomäki Riina	maatalousyrittäjä	Kauhava
50.	Sillanpää Ville	maatalousyrittäjä	Kauhava

G Suupohja

51.	Keski-Vakkuri Oskari	maatalousyrittäjä	Kauhajoki
52.	Ojala Asko	maanviljelijä	Kauhajoki
53.	Pääkkönen Pirkko	emäntä	Kauhajoki
54.	Ranta Niko	maatalousyrittäjä/ tuotepäällikkö	Kauhajoki
55.	Rintakomsi Matti	maatalousyrittäjä	Teuva
56.	Sakari Anu	maatalousyrittäjä	Isojoki
57.	Savonniemi Päivi	emäntä	Kauhajoki

ÄÄNESTÄ NÄIN:

Edustajiston vaaleissa jäsenemme äänestävät sähköisesti. Äänestysaika on 10.11.2025 - 24.11.2025 klo 23.59.

Äänestys toteutetaan avoimena listavaalina, jolloin ääni annetaan oman jäsenalueen ehdokaslistalta valitulle yhdelle ehdokkaalle.

Kun on äänestyksen aika, suosittelemme äänestämistä ensisijaisesti puhelinnumerolla.

ÄÄNESTYS PUHELINNUMEROLLA:
Mene selaimella osoitteeseen:
vaalit.proagria.fi

Kirjaudu sisään puhelinnumerollasi. Saat tekstiviestinä linkin, jota kautta pääset äänestämään.

ÄÄNESTYS JÄSENNUMEROLLA TAI SÄHKÖPOSTILLA:
Mene selaimella osoitteeseen:
vaalit.proagria.fi

Kirjaudu sisään jäsennumerollasi tai sähköpostiosoitteellasi. Jos et muista salasanaasi, klikkaa "Tilaa uusi salasana". Saat sähköpostiisi linkin, jonka kautta pääset luomaan uuden salasanan. Uuden salasanan avulla pääset äänestämään.

HUOM! Jos puhelinnumerosi tai sähköpostiosoitteesi ei kelpaa, ota yhteyttä:
anna.stenudd-turja@proagria.fi

Kasvukausi oli pohjalaisille hyvä

Mutta hintataso vie kuitenkin tappiolle

Olisiko tuottajaorganisaatiosta hyötyä viljan myynnin edistämiseksi?

Kasvukausi 2025 oli pitkästä aikaa lähellä vanhaa normaalia. Alussa saimme nauttia viileästä ilmasta ja sopivista sadekuuroista. Viljan kasvun kannalta säätila oli otollinen ja viljat lähtivät mainiosti matkaan kylvöjen jälkeen. Kesäkuussa oli sopivasti sateita, mutta viileys jatkui. Heinäkuussa alkoivat helteet. Suomessa on tänä vuonna rikottu hellepäivien ennätykset hellepäivissä mitattuna.

UKKOSTUHOJA

Helteet loppuivat ukkosiin ja sitä riitti. Ukkoset tekivät tuhojaan ja lakoonnuttivat paikoin viljaa todella pahasti. Laatu kärsi ja puinnista tuli tuskallista. Lämpösummaa helteet kuitenkin kirittivät ja sadonkorjuuseen päästiin elokuun puolivälistä alkaen syysviljoilla ja sen jälkeen ohran ja kauran puinneilla.

Syyskuulle käännyttäessä sadekuurot muuttuivat jatkuvammiksi sateiksi ja tämän vuoksi puinnit olivat keskeytyksissä pitkään. Viimeisenä on puitu rypsiä, rapsia ja kevätviljoista kauraa ja vehnää.

NURMISATO LAADUKASTA

Nurmisato on tänä vuonna ollut hyvä ja laadukas. Syksy on ollut lämmin ja kostea, joten kolmeen ja jopa neljään korjuuseen on ollut hyvät mahdollisuudet. Korjattu nurmisato on ollut nyt monen tilan pelastus, sillä kahtena viime vuotena nurmisadot on vienyt kuivuus. Maito-, ja nautatilan talouden kannalta tällä on erityisen suuri merkitys.

SADON HINNASTA

Vaikka kasvukausi toi monelle tilalle hyvin satoa, sadon hinta ei ole oikealla tasolla kustannuksiin nähden. Osa tiloista sai kiinnitettyä hinnan 200 euroon tai lähelle sitä, jolloin tuottoja sadosta tulee kohtuullisen hyvin. Suurella osalla tiloista hintaa ei ole kiinnitetty, joten viljasta saatava hinta jää heikoksi. Vielä jos varastotilaa ei tilalla ole, on voinut joutua myymään laadukasta satoaan 100-150 euron tonnihintaan.

Viljaa tuotettiin koko Suomessa paljon kysyntään nähden, joten hintoihin tuskin on parannusta luvassa ainakaan lyhyellä aikavälillä. Tuotantokustannuksiin pitää kiinnittää nyt huomiota yhä enemmän.

VILJAN HUONO HINTA

Viljan hinta on nyt huono kustannuksiin nähden ja hyvälläkään sadolla kohtuulliseen taloudelliseen tulokseen ei päästä. Olisiko tuottajaorganisaatiosta hyötyä viljan myynnin edistämiseksi? Uskoisin, että se toisi paljon hyötyä viljan myyntiin ja parempien hintojen saamiseksi. Meillä olisi tässä paljon mahdollisuuksia ja maakunnasta löytyy varmasti osaavia tekijöitä organisaation perustamiselle. Viljan hintataso on nyt niin matala, että organisaatioon saisi varmasti viljelijöitä mukaan. Suurena etuna tässä näkisin, että viljaa ostavat saisivat ostaa isompia määriä, esimerkiksi vientiin, jolloin viljalaivan saisi nopeasti täyteen ja matkaan kohti maailmanmarkkinoita.◆

TUOTANTOKUSTANNUKSIIN PITÄÄ KIINNITTÄÄ HUOMIOTA YHÄ ENEMMÄN.

ONKO LUOMU KANNATTAVA VAIHTOEHTO?

Luomuviljelyn suosio on ottanut viime vuosina takapakkia, mutta nyt hintataso tavanomaiseen on muuttumassa selkeästi luomun eduksi. Tavanomaisesta viljasta on ylitarjontaa ja sen vuoksi luomuun miettivän tilan kannattaa nyt miettiä vakavasti, jos muuttaisin viljelyäni luomutuotantoon. Mikään nopea päähänpisto ei kuitenkaan kannata vaan tuotantotapana luomu on täysin toinen ja sen vuoksi tilan strategiaa kannattaa miettiä pitkälle eteenpäin ennen isoa hyppäystä uuteen tuotantotapaan.

JUHA-MATTI TOPPARI
Toimialapäällikkö

Jos luomu kiinnostaa, tule keväällä luomukoulutukseen mukaan.

Ajankohtaista luomutuotannosta

Luomukorvaukseen on tulossa nosto vuodesta 2026 eteenpäin.

Luomukorvauksen nosto tarkoittaa luomukasvitiloille 24 €/ha ja luomukotieläintiloille 44 €/ha lisää, jos eläintiheys täyttyy. Lisäksi luomukasvintuotannossa etenkin luomuelintarvikkeeksi kelpaavien viljojen hinnat ovat kehittyneet positiiviseen suuntaan, ja näitä sopimusvaihtoehtoja kannattaa kartoittaa myös talven aikana jo kasvukaudelle 2026.

REHUVILJAA JA PALKOVILJOJA

Tällä hetkellä maakunnassa on kysyntää myös luomurehuviljalle ja luomupalkoviljoille. Luomukaura on rehuvaihtoehtona vähiten kiinnostava sen matalan energiapitoisuuden takia. Myös syyskasvustoja käytettäisiin rehuna, niin syysruista (ei torajyviä ja osana muuta ruokintaa), syysvehnää kuin syysruisvehnää. Syysruisvehnän talvehtimisesta on luomutiloilla kohtuullisia kokemuksia.

KOTIELÄINTILAT

Etelä-Pohjanmaalla luomukotieläintoimijoiden määrässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Emotiloille ja lammastiloille luomu on edelleen luonteva valinta, jos rehuntuotanto- ja laidunalat riittävät. Luomumaitotiloilla odotetaan edelleen kuluttajien ostovoiman kasvua ja sitä myötä luomumaidon kysynnän kasvua. Jos luomumaidon hinta on edelleen samalla tasolla suhteessa tavanomaisen maidon hintaan, voi moni luomumaitotila luopua luomutuotannosta keväällä 2028 nykyisen sitoumuskauden päättyessä.

MUUALLA EUROOPASSA LUOMUMAITOMARKKINOILLA ON NÄHTÄVISSÄ POSITIIVISTA VIRETTÄ

LUOMU MUUALLA

Muualla Euroopassa luomumaitomarkkinoilla on nähtävissä positiivista virettä, esimerkiksi Friesland Campinalla luomumaidon tuottajahinta on ennätyskorkea. Myös Tanskassa ja Ruotsissa maidon luomulisä on noussut kahdeksaan senttiin, ja Norjassa tehdään jopa uusia luomumaitosopimuksia. Luomumaidon kysynnän kehittyminen tulevina vuosina, ja tätä myötä luomumaitotilojen tekemät ratkaisut vaikuttavat meillä rehuntuotannon kautta koko alueen luomutuotantoon.◆

LUOMUKOULUTUS

Järjestämme uusille luomutuottajille luomukoulutuksen helmikuussa 2026.

Kurssin käyminen on edellytys luomutuotantoon siirtymiseen.

Kysy lisää

Essi Tarsia, p. 043 826 6769
Suvi Alatalo, p.0417314864

ESSI TARSIA
Erityisasiantuntija,
luomumaidontuotanto

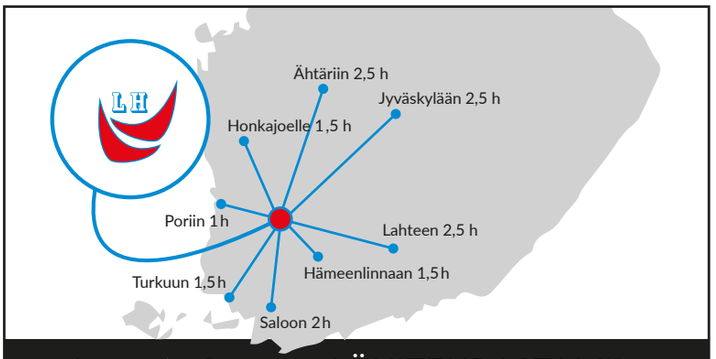

Lounais-Suomen LÄHITEURASTAMO

Ostetaan ja noudetaan teuraseläimiä ympäri Suomen:

- Naudat, hevoset ja siat.
- Palvelemme tuottajapalautuksissa, rahtiteurastuksissa ja eläinvälityksessä kilpailukykyisin hinnoin.

Ota yhteyttä:

Liha Hietanen Oy
Toimisto: 03 514 1533
Timo: 040 559 7263
Tiina: 040 063 4800

LIHA HIETANEN OY

Pääkkösentie 59, 38200 Sastamala / toimisto@lihahietanen.fi

Maveplan

SUOMALAISTA PALVELUA

Maveplan tarjoaa peltojen laadukkaat kuivatussuunnitelmat. Teemme tilakohtaiset sekä useita tiloja käsittävät kuivatusratkaisut.

> Salaojasuunnitelmat
Kokeneet salaojasuunnittelijamme tekevät salaojasuunnitelmat tilan tarpeisiin sopivaksi.

> Salaojakartat mobiililaitteisiin
Ojien paikantaminen helpottuu ja kartat kulkevat mukanasi kännykässä

> Valtaoja- ja putkitussuunnitelmat
Valtaojien kunnostushankkeiden suunnittelu ja putkitussuunnitelmat.

Ota yhteyttä lähimpään asiantuntijaan, me palvelemme.

› **Laakso Juha**	040 526 4930
› **Ylikantola Juha**	043 825 8510
› **Pyyluoma Jarkko**	043 827 3585
› **Kivelä Jussi**	044 556 9193

Pohjustamme unelmia www.maveplan.fi

Hakomäen tilalla kasvivalintoja ohjaa kate

Jaana ja Juha Hakomäki ovat maatalousyrittäjänä Piglet Oy:n maatilalla Kauhavan Alahärmässä.

Tilakokonaisuudessa on 500 emakon ja 800 lihasian hybridisikalan lisäksi 150 hehtaaria peltomaata. Pelloillaan **Hakomäet** viljelevät ohraa, kauraa, ruisvehnää sekä sokerijuurikasta. Tuotettu vilja menee possujen rehuksi ja sokerijuurikas myyntiin.

KATE OHJAA

Kustannustehokkuus ohjaa tilan kasvivalintoja ja suunnitelmia. Viljan viljelyn kannattavuutta tilalla ei koeta riittäväksi hyvilläkään sadoilla. Kasvivalintoja ohjaa kate. Sokerijuurikasta on tilalla viljelty jo neljän vuoden ajan. Seuraavalle vuodelle tilalla on suunniteltu tärkkelysperunan viljelyn aloittaminen.

– Tarkoituksena olisi muodostaa jonkinlainen kombo, jossa viljelyssä on sekä sokerijuurikasta että tärkkelysperunaa. Ehkä tulevaisuudessa peruna korvaa juurikkaan, mutta se jää nähtäväksi, Juha arvioi.

Alahärmässä on sokerijuurikkaan- ja perunannoston rahtipalvelu. Se on madaltanut kynnystä aloittaa näiden kasvien tuotannon. Pohdinnassa on ollut myös lisätä yhteistyötä lähialueen viljelijöiden kanssa. Yhteistyötä tila tekee tällä hetkellä konevuokrauksen lisäksi lannan luovutuksen ja viljan oston kautta. Lietteen levitys hoituu paikallisen urakoitsijan toimesta.

Sokerijuurikasta on tilalla viljelty jo neljän vuoden ajan. Kuvassa Juha, Elias ja Jaana Hakomäki.

VILJANLAATU OSANA RUOKINTAA

Tilalla pyritään tuottamaan emakoille ja vieroitetuille porsaille mahdollisimman hyvälaatuista ohraa. Lähtökohtina ohrille on 70 kg hehtolitrapaino ja riittävä valkuaispitoisuus. Tätä huonompilaatuisen ohran hän syöttää muille sioille.

Neljä pyöreää siiloa ja 14 kuivurin sisällä olevaa siiloa mahdollistavat viljaerien laadullisen valikoinnin. Laadunseurantaa kosteuden ja hehtolitran puolesta Juha suorittaa jokaiselle kuivauserälle.

– Näin saadaan hyvät viljat pidettyä erillään muista, sama menetelmä pätee ostoviljaan.

Viljanäytteitä siiloista otetaan kerran kuukaudessa ja samalla päivitetään ruokintasuunnitelma. Koska kaikki rehut valmistetaan tilalla, on itse ruokinta suoraviivaisempaa. Ruokinnansuunnittelua on helpottanut tilan saama APP-vapaus, josta Juha on ylpeä. APP on lyhenne sanoista Actinobacillus pleuropneumoniae. APP-vapaalla tilalla ei esiinny paiseista keuhkokalvontulehdusta. Suomessa ei ole montaa APP-vapautta saanutta sikalaa.

Juha kertoo sertifikaatin muuttaneen sikalan luonnetta. Tautivapaa sikala mahdollistaa ruokinnan tarkan suunnittelun.

SELKEYTTÄ TUKIPOLITIIKKAAN

Maatalouden tuottajahinnat ovat alhaisia, joten tilan tuotantosuunnitelmaa ohjaa pitkästi kustannustehokkuus kaikilla sektoreilla. Ennakointi on välttämätöntä, ja Juha Hakomäki toivoo pidemmän aikavälin selkeyttä tukipolitiikkaan, jotta tilasuunnittelu olisi luotettavampaa.

– Pellon on kannettava itse itsensä ja sikalan itse itsensä.◆

ANNIKA HIRVELÄ
Kasvintuotannon asiantuntija

Yhteistyö voi tuoda kustannussäästöjä.

Selvitä kasvintuotannon kustannukset ja säästä

Tuotantokustannuksen laskeminen alkaa menneestä kasvukaudesta, kun tiedossa ovat panoksien käyttömäärät, satotaso ja tuotteesta saatava hinta. Kustannusta voi tämän jälkeen laskea eri kasveille tulevaisuuteen, ja tämän pohjalta punnita vaihtoehtoja tulevaan kasvukauteen.

Kun tietää, mitä tuotanto maksaa, voidaan määrittää sadon hintavaatimus tai rehun todellinen kustannus kotieläintiloilla. Tämä tieto auttaa tekemään mahdollisia hintakiinnityksiä sadosta ja valintoja siitä, mitä kasveja tilalla kannattaa viljellä. Kun kustannukset ja tuottotavoitteet ovat selvillä, voidaan tehdä harkittuja ratkaisuja markkinatilanteen mukaan.

POHJA VILJELYSUUNNITTELULLE

Tuotantokustannuksen selvittäminen on hyvä pohja viljelysuunnittelussa. Ajoissa tehty suunnitelma on yksi keskeisimmistä keinoista vaikuttaa kustannuksiin. Kun kasvivalinnat ja ravinnetarpeet arvioidaan tarkasti, voidaan lannoitteet mitoittaa todellisten tarpeiden mukaan. Tämä vähentää ylikäyttöä ja avaa mahdollisuuden hyödyntää edullisempia lannoitehintoja, kun hankinnat tehdään ajoissa.

Mieti viljelykiertoa myös laajemmasta näkökulmasta. Lohkokohtainen sadontuottoarvio on tärkeää valintoja tehdessä. Erikoiskasvit, maanparannuskasvit, monimuotoisuuskasvit ja nurmet parantavat maaperän rakennetta, vähentävät lannoitustarvetta ja lisäävät tilan kokonaistuottavuutta, jos esimerkiksi viljasta maksettava hinta on matala. Monipuolinen kierto voi pienentää riskejä ja parantaa satovarmuutta.

JAKSOTTAMISESTA SÄÄSTÖJÄ

Tuotantopanosten hinnat elävät markkinoiden mukana. Niiden jaksottaminen voi tuoda tilalle merkittäviä säästöjä. Ostamalla varastoon silloin, kun hinnat ovat suotuisat, voidaan vaikuttaa keskihintaan ja samalla lisätä toimintavarmuutta. Tämä vaatii tilalta ennakointikykyä, varastointimahdollisuuksia ja usein myös rahoitusta. Rahoitusratkaisut mahdollistavat suurempien erien hankinnan silloin, kun hinnat ovat alhaalla. Näin tila voi suojautua hinnan nousulta. Hyvin ajoitettu ostaminen voi kuitenkin olla iso säästö tuotantopanoksien hankinnassa.

Muuttuvien kustannusten optimointi on tärkeää, mutta myös koneiden, rakennusten ja pellon kulujen osuus voi olla yli puolet kaikista kustannuksista. Yhteiskoneiden käyttö tai urakoinnin lisääminen voi parantaa katetuottoa.

MARKKINAVAIHTELUT

Viljamarkkinoiden hintavaihtelut voivat tehdä tilan tulovirrasta hyvinkin vaihtelevan. Viljelysopimukset ja hintakiinnitykset ovat hyviä vaihtoehtoja, jolla turvataan tulovirta. Sopimuksia kannattaa tehdä markkinatilanteen mukaan. Ne tuovat vakautta, jos myyntiä voidaan jaksottaa. Ennustettavuus tuo mielenrauhaa ja mahdollistaa pitkäjänteisemmän suunnittelun. Tilan varastointikyky, markkinoiden seuranta nousevat tällöin keskeiseen rooliin. Myyntistrategia ei ole pelkkä logistinen ratkaisu, se on osa tilan talousjohtamista.

POHDI YHTEISTYÖTÄ

Yhteistyö lähialueen tilojen kanssa voi avata uusia mahdollisuuksia. Esimerkiksi kotieläintilojen rehutarpeen täyttäminen paikallisesti voi vähentää rahtikustannuksia. Yhteiskoneiden hankinta tai urakoitsijan käyttö voi olla kustannustehokas ratkaisu sekä kasvin- että kotieläintuotannossa.◆

MIKKO PRUSTI
Kasvintuotannon asiantuntija

- Maatalouskoneiden peruskäyttö naisille 23.2.2026
- Maatalousalan erikoisammattitutkinto, maatalouden vesitalouden osaamisala 5.2.2026
- Metsäalan ammattitutkinto, metsätalousyrittäjä tai metsäpalveluyrittäjä, jatkuva haku
- Puutavara-autonkuljettaja, jatkuva haku
- Tuotantoeläinten tilasiemennys nauta/sika, omalla tilalla, jatkuva haku

Tutustu ja hae sedu.fi/maaseutu

sedu 20 vuotta

HAKIJAPALVELUT
p. 040 830 2275
hakijapalvelut@sedu.fi

FARMARI
25.–27.6.2026 KALAJOKI

Osaatko lukea lantaa?

Sonnan siivilöinti voi paljastaa hapanpötsin!

Sonnan pesu antaa vastauksia rehun sulamisesta. Menetelmässä vähintään viideltä lehmältä kerätään sontaa, joka pestään siivilässä. Jäljelle jää sulamaton rehumassa. Sonnan pesutuloksen lisäksi otetaan huomioon myös rehuannoksen koostumus, maitotuotos ja muita havaintoja ruokinnan onnistumisesta. Limaklimpit sonnassa saattavat kieliä hapanpötsiongelmasta. Jos pesussa jää jäljelle paljon pitkää kuitua, se kertoo rehun heikosta sulavuudesta.

Mitä ruokinnassa voidaan muuttaa? Toimenpiteitä toimivampaan ruokintaan on mm. väkirehun ja kuidun määrän säätäminen. Rehuannoksen kuitupitoisuus optimoidaan rehun D-arvon perusteella: mitä sulavampi rehu, sitä enemmän vaaditaan kuitua. Kysy lisää omalta asiantuntijaltasi!

SULAVA KUITU

Pysyäkseen terveenä, lehmä tarvitsee kuitua. Selluloosa ja hemiselluloosa ovat pitkäketjuisia kuituhiilihydraatteja, joiden sulatus onnistuu vain pötsimikrobien tuottamien entsyymien vaikutuksesta. NDF-kuidusta suurin osa on sulavaa kuitua. Nurmirehussa on enimmäkseen selluloosaa, hemiselluloosa taas on pääasiassa viljojen kuoriosissa. Sellulaasit ja hemisellulaasit ovat mikrobien tuottamia entsyymejä, jotka hajottavat näitä pitkäketjuisia kuituja. Sulatuksessa syntyy yksinkertaisia sokereita, joita mikrobit käyttävät ravinnokseen pötsikäymisessä ja tuottavat aineenvaihduntatuotteinaan haihtuvia rasvahappoja lehmän energiaksi. Nämä kattavat noin 70 % lehmän energiantarpeesta.

LYPSYLEHMÄN SÄILÖREHUSSA SUURI SULAMATTOMAN KUIDUN MÄÄRÄ ON ONGELMA, KOSKA SILLOIN SUUREMPI OSA REHUSTA KULKEUTUU LEHMÄN LÄPI ANTAMATTA MITÄÄN TUOTOSVASTETTA.

Noin 95 % kuiduista sulaa pötsissä. Kuidun viipymäaika pötsissä on noin kaksi vuorokautta. Rehun sisältämä kuitu ylläpitää kuitua hajottavan mikrobipopulaation kasvua ja pötsin hyvinvointia, koska kuitu lisää märehtimistä ja syljeneritystä. Siksi kuidun puute heikentää rehun sulatusta ja aiheuttaa löysämahaisuutta.

SULAMATON KUITU

iNDF eli sulamaton kuitu on tarpeellinen osa lehmän ruoansulatusta. Se on NDF-kuidun osa, joka kulkeutuu märehtijän ruoansulatuskanavan läpi sellaisenaan. iNDF:n määrä kasvaa kasvin vanhetessa. Lypsylehmän säilörehussa suuri sulamattoman kuidun määrä on ongelma, koska silloin suurempi osa rehusta kulkeutuu lehmän läpi antamatta mitään tuotosvastetta.

KUIDUN HAJOAMINEN

Ainutlaatuinen pötsisulatus mahdollistaa pitkäketjuista kuitua sisältävien kasvimateriaalien hyödyntämisen korkealaatuisiksi tuotteiksi, maidoksi ja lihaksi. Märehtijä toimii isäntänä pötsimikrobeille. Lehmän tehtävä on syödä rehua ja juoda vettä. Sen tulee myös levätä riittävän pitkiä aikoja, jolloin sillä on mahdollisuus märehtiä.

Märehtiessä lehmä pureksii rehua moneen kertaan ja silloin rehun partikkelikoko pienenee ja mikrobien kiinnittyminen rehupartikkeleihin helpottuu. Lehmä tuottaa myös sylkeä, joka nopeuttaa rehun sulamista ja puskuroi eli säätelee pötsin pH:ta. Suuret lihakset sekoittavat pötsin sisältöä, jolloin mikrobit leviävät koko rehumassaan tehokkaammin. Märehtimisen yhteydessä pötsiin kulkeutuu happea sitä hyödyntäville mikrobeille. Suurin osa pötsin bakteereista toimii kuitenkin ilman happea.◆

Sonnan siivilöinti paljastaa paljon eläimen terveydestä. Kuvassa on sonnan siivilöinnin tulosta.

RIITTA NISKALA
Kotieläinasiantuntija

Tuotosseuranta on maitotilan parhaita johtamisen työkaluja

Jos et ole mukana tuotosseurannassa, katso tulevaan ja liity mukaan.

Mihin karjoihin keskiarvotat tilasi ja mihin tuloksiin tähtäät? Tuotosseuranta (tuse) antaa näihin vastauksen. Sen avulla kasvatat maitotiliäsi ja kuulut tulevaisuudessakin menestyvien, keskimääräistä isompien tilojen joukkoon.

Tuotosseurannan avulla seuraat tilasi tuotantoa, ruokintaa ja taloudellista kehitystä: kuinka paljon lehmät lypsävät, millaisilla kuiva-ainepitoisuuksilla, mikä on karjan terveys ja miten maitolitrat suhteutuvat esimerkiksi ruokintakustannuksiin. Näin pystyt tekemään päätökset faktojen pohjalta ja perustamaan mm. ruokintasuunnitelmat oikeaan dataan, jota voi myös verrata eri karjoihin. Kerätyt tiedot säilyvät turvassa pitkälle tulevaisuuteen myös laiterikon sattuessa.

TUOTOSSEURANTAAN KUULUVAT LEHMÄT OVAT TUOTTOISIA, YMPÄRISTÖYSTÄVÄLLISIÄ JA KESTÄVIÄ.

TIUKKAA FAKTAA

Tuotosseurantaan kuuluvat lehmät ovat tuottoisia, ympäristöystävällisiä ja kestäviä. Tuse on edellytys jalostukselle, jonka ansiosta pystyt valitsemaan parhaat yksilöt seuraavaan sukupolveen. Suomessa tuotosseurantalehmien elinikä on pitkällä nousu-uralla, mikä tukee sekä taloutta että eläinten hyvinvointia. Tätä menoa lehmien keskipoikimakerta kasvaa kolmesta neljään vuoteen 2033 mennessä, verrattuna vuoteen 2016.

Näihin tietoihin nojaavat myös eläinlääkärit, pankit, tutkimus ja hiililaskentatyökalut. Ilman tuotos- tai poikimatietoja eläinlääkärin työ on haasteellista. Tusen raporteilla taas on helppo todistaa yrityksen tuotantotuloksia ja ammattitaitoa pankille vaikkapa hakiessa lainaa investointeihin.

Jos et ole mukana tuotosseurannassa, katso tulevaan ja liity mukaan. Kysy lisää tiina.soisalo@proagria.fi◆

PROAGRIA MAITO

Tavoitteellinen suunnittelu parantaa lammastilan kannattavuutta

NettiKatras-käyttäjien tulee varmistaa, että valtuutukset eläinrekisteriin on tehty tämän vuoden loppuun mennessä.

Jokaisen yrittäjän on asetettava tavoitteensa itselleen sopivaksi. Systemaattinen tuotannon suunnittelu ja asiantunteva suunnittelumenetelmien käyttö johtavat usein parempaan lopputulokseen kuin pelkkä ”mutu”-tuntuma. Tavoitteet tulisi asettaa oman osaamisen, taidon, resurssien ja arvojen pohjalta.

Lammasasiantuntijat auttavat lampureita löytämään strategian ja tuotantomallin, jotka tukevat heidän omia tavoitteitaan. Vaikka strategia ei yksin takaa menestystä, se luo paremmat edellytykset kannattavalle toiminnalle.

LAMPURIVALMENNUS

Lammastilojen kehitysohjelman, eli lampurivalmennuksen, avulla laaditaan kirjallinen tuotantosuunnitelma asetettujen tavoitteiden pohjalta. Lammastuotantoa suunnittelevalle tai juuri aloittaneelle lampurille räätälöidään Lampuri Startti -paketti. Se sisältää muun muassa toiminnan suunnittelun, kattavan tietopaketin päätöksenteon tueksi sekä tarpeen mukaan laajan asiantuntijajoukon, joka tukee hyvää alkua ja kannattavaa tuotantoa.

NETTIKATRAS

Lammastilan päämäärätietoinen kehittäminen ja johtaminen edellyttävät ajantasaista tietoa ja toimivia tietojärjestelmiä. NettiKatras-ohjelmistolla voidaan koota yhteen tuotantotulokset ja hyödyntää sekä oman tilan että valtakunnalliset tulokset lammastilan johtamisessa ja kehittämisessä.

Uusi rajapinta Ruokaviraston eläinrekisteriin otetaan käyttöön ensi vuoden alussa. NettiKatras-käyttäjien tulee varmistaa, että valtuutukset eläinrekisteriin on tehty tämän vuoden loppuun mennessä. Valtuutus tehdään Suomi.fi-palvelun kautta. Lisätietoja saa omalta lammasasiantuntijalta tai NettiKatras-asiakaspalvelusta.

Omaa ammattitaitoa voi lisätä Menestyvä Lammastila -hankkeen koulutuksissa, joita järjestetään sekä etä- että läsnäolotilaisuuksina. Loppuvuoden aikana koulutuksia on tarjolla ruokinnasta, teuraslaadusta ja villasta.◆

SINI SILLANPÄÄ
Kotieläintuotannon asiantuntija

Maatalous on hassussa murroksessa. Kasvukausi pitenee, mikä luo meille uusia mahdollisuuksia. Toisaalta ilmaston lämpeneminen lisää sään ääri-ilmiöitä, taudit ja tuhoeläimet lisääntyvät, Katia Isoaho toteaa

Kehittämistoimet kuuluvat maatalousyrittämiseen

Kävimme vierailulla **Katia Isoahon** luona Kauhajoella. Hän on valmistunut agrologiksi muutama vuosi sitten ja johtaa 2000 sikapaikan maatalousyritystä.

Tulevaisuudessa siintävät yrityskaupat.

– Suunnitelmissa on tehdä sukupolvenvaihdoskauppa setäni kanssa jollain aikataululla. Minun osakeyhtiöni ostaa sedän osakeyhtiöltä vaiheittain sikalan ja maata, Katia kertoo.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ MUUTTUU

EU:n komission budjettiesitys vaikuttaa maatalousyritysten toimintaedellytyksiin. Vaikka kyseessä on vasta esitys, vaikutuksia on ennakoitava. Muutoinkin toimintaympäristö on voimakkaassa muutoksessa. Teknologia kehittyy, ympäristövaatimukset muuttuvat ja kuluttajakysyntä haastaa perinteisiä toimintatapoja. Mitä ajatuksia kaikki tämä sinussa herättää Katia?

– Tulevaisuustietoa tulee hankittua niin ystäviltä, sidosryhmiltä kuin eri tahojen asiantuntijoiltakin. Uskon että tulevaisuudessa on totta se, että ihmistyötä minunkin maatalousyrityksessäni korvataan teknologialla ja aikaa vapautuu muusta työstä sikojen kasvittamiseen, Katia sanoo ja jatkaa:

– Jos nyt rakentaisin uutta sikalaa, antaisin rakentamisvastuun ammattilaiselle, jotta voisin keskittyä ydinbisnekseen. Pidän omavaraisuutta tärkeänä asiana. Energiaomavaraisuutta pyrin nostamaan entisestään ja lisäämään pelto-alaa, jos se on järjellisissä hinnoissa.

Mitä ajattelet yhteistyöstä muiden kanssa?

– Näen kuinka yhteistyö sedän kanssa tuo synergiaetuja. Muiden maatalousyrittäjien kanssa yhteistyötä tehdään kasvinviljelyssä. Siinä on niin hyviä ja kuin kehittämistäkin vaativia puolia. Yhteistyössä pitää aina olla yhteinen sävel.

USKON ETTÄ TULEVAISUUDESSA MINUNKIN MAATALOUSYRITYKSESSÄNI IHMISTYÖTÄ KORVATAAN TEKNOLOGIALLA.

SHOWROOM JA AVOIMUUS

Kun ihmisten kiinnostus ruoantuotantoon kasvaa, on tärkeä toimia läpinäkyvästi ja osallistua viestimään, että asiat tehdään hyvin. Hinnat määräytyvät kysynnän ja tarjonnan mukaan markkinoilla, joten hintavaihteluihin on varauduttava. Katia kasvattaa sikoja vastuullisesti, tuottavasti ja käyttää panoksia optimaalisesti päästäkseen parhaaseen taloudelliseen tulokseen. Tärkeintä on olla kehityksen kärjessä, ennakoida, seurata, pitää kustannukset kurissa ja tuotanto kunnossa.

– Sen takia sikalaan tehtiin show room, jotta voi näyttää muillekin, miltä nykyaikainen lihasikatuotanto näyttää, Katia kertoo.

Suurimpana suomalaisen maatalustuotannon mahdollisuutena Katia näkee puhtaan ja turvallisen ruoantuotannon. Suurin uhka on sikarutto. Ilmastonmuutos tuo mahdollisuuksia ja uhkia.

– Tulevaisuudessa epävarmuus kuuluu yrittämiseen. Maatalous on vähän semmoisessa hassussa murroksessa. Meidän kasvukausi pitenee, mikä luo meille uusia mahdollisuuksia. Toisaalta ilmaston lämpeneminen lisää sään ääri-ilmiöitä, taudit ja tuhoeläimet lisääntyvät, Katia Isoaho toteaa.◆

Tulevaisuuden maatalousyritys -hanke

SARI MORRI
Asiantuntija, ProAgria Etelä-Pohjanmaa

MATTI RYHÄNEN
Yliopettaja, SeAMK

Euroopan unionin osarahoittama

ETSINTÄKUULUTAMME JUURI SINUA!

Etsimme juuri sinua, joka haluat pallotella tulevaa yhdessä muiden kanssa pienryhmissämme. Pienryhmämme kokoontuvat ympäri maakuntaa olevilla showroomeilla. Yksi ryhmä mm. Katia Isoahon tilalla. Jos innostuit, laita viestiä sari.morri@proagria.fi

TULEVAISUUDEN MAATALOUSYRITYS

ProAgria Etelä-Pohjanmaalla, Seinäjoen ammattikorkeakoululla ja Turun yliopistolla on yhteishanke nimeltään Tulevaisuuden maatalousyritys. Sen avulla autamme maatalousyrittäjää kehittämään strategista ennakointikykyään, johtamisosaamistaan ja kustannusten hallintataitojaan. Kustannusten hallinta on keskeistä, kun tuotetta ei voi erilaistaa. Kustannuksiin voi vaikuttaa eniten strategisia investointeja suunniteltaessa. Kun ne on tehty, kustannuksiin voi vaikuttaa vain niiden puitteissa, mikä rajaa investoinnin jälkeen kustannusten hallintamahdollisuuksia.

Suomen eläintilat valitsevat keskimäärin 3,31 toimenpidettä EHK-haussa.

Eläinten hyvinvointikorvaus kiinnostaa yhä

Suomen eläintilat ovat aktiivisesti mukana Eläinten hyvinvointikorvauksessa (EHK) myös vuonna 2025. Arvion mukaan valtaosa nautatilojen, sikatilojen, siipikarjatilojen sekä lammas- ja vuohitilojen toimijoista on hakenut korvausta, jonka tavoitteena on parantaa tuotantoeläinten elinolosuhteita ja hyvinvointia. Korvausta maksetaan toimenpiteistä, jotka ylittävät lakisääteiset eläinsuojelun vaatimukset. Kaikilla eläinryhmillä pakollinen osa ohjelmaa on ollut hyvinvointisuunnitelman laatiminen.

VASIKOIDEN OLOSUHTEET KESKIÖSSÄ

Arviolta nautatiloista 4000 tilaa on hakenut EHK:ta. Suosituimpia toimenpiteitä ovat olleet vasikoiden olosuhteiden parantaminen sekä poikima-, hoito- ja sairaskarsinoiden kehittäminen. Eläinmäärällä mitattuna noin 75 prosenttia Suomen naudoista on mukana.

SIKATILAT JA SIIPIKARJATILAT AKTIIVISIA

Sikatiloista ja siipikarjatiloista peräti 80 prosenttia on osallistunut EHK-hakuun. Sikatiloilla suosituimmiksi toimenpiteiksi ovat nousseet lihasikojen ja vieroitettujen porsaiden olosuhteiden parantaminen. Siipikarjatiloilla olosuhteiden parantaminen on ollut ainut vaihtoehto hyvinvointisuunnitelman lisäksi mitä valita.

LAMMAS- JA VUOHITILAT

Lammas- ja vuohitiloista noin 60 prosenttia on hakenut EHK:ta. Näillä tiloilla olosuhteiden parantaminen on ollut suositumpaa kuin laidunnus toimenpide.

TOIMENPITEITÄ KOLME PER TILA

Suomen eläintilat valitsevat keskimäärin 3,31 toimenpidettä EHK-haussa. Toimenpiteiden enimmäismäärä vaihtelee eläinlajin mukaan: naudoilla ja sioilla on valittavissa enintään seitsemän toimenpidettä, lampailla ja vuohilla kolme, ja siipikarjalla kaksi.

– Hyvinvointikorvaus tarjoaa mahdollisuuden tehdä asioita entistä paremmin – ja vielä niin, että se on taloudellisesti mahdollista.◆

TIINA SOISALO
Toimialapäällikkö, kotieläintuotanto

OTA HYÖTY IRTI ELÄINTEN HYVINVOINTIKORVAUKSESTA

Tämän hetken tietämyksen mukaan eläinten hyvinvointikorvauksen ehdot eivät muutu 2026. Kirjalliset ruokintasuunnitelmat eri eläinryhmille ja rehuanalyysit vaaditaan edelleen hyvinvointisuunnitelman liitteeksi.

REHUNÄYTTEET KUNTOON

Nyt olisi otollinen aika lähettää rehunäytteitä analysoitavaksi. Näin vältettäisiin laboratorioiden ruuhkautuminen vuodenvaihteessa. Ruokinnan suunnitteluun kannattaa paneutua perusteellisesti ja ottaa siitä irti maksimaalinen hyöty. Rehunäytteiden perusteella voidaan suunnitella rehujen syöttöjärjestystä ja miettiä sopivat täydennysrehut kullekin rehuerälle ja ehditään myös tarvittaessa kilpailuttaa rehun toimittajia. Ruokintasuunnitelmaa ei kannata teettää vain pöytälaatikkoa varten, vaan se pitää hyödyntää tärkeänä osana tilan toimintaa.

KOTIUTA EUROJA

EHK on monelle tilalle taloudellisesti hyvä tulonlisä, jonka saa kotiutettua monesti melko pienellä panostuksella. ProAgrian asiantuntijoiden kanssa voi tarvittaessa tarkastella, mitä toimenpiteitä tilan olisi realistista valita ja löytyisikö mahdollisia kehittämiskohteita eläinten hyvinvoinnin kannalta. Vielä on aikaa toteuttaa konkreettisia toimenpiteitä, jotka tukevat EHK:n tavoitteita. Asioiden läpikäyntiin asiantuntijan kanssa voidaan hyödyntää Neuvo-rahaa. Seuraa viranomaisten ilmoittelua ensi vuoden EHK:n hakuajasta. Hyvinvoivat eläimet eivät ainoastaan edistä tuotannon tehokkuutta ja laatua, vaan ne tuovat myös hyvinvointia hoitajalleen.

ARJA KUJALA
Kotieläinasiantuntija

SEIJA PERASTO / terveydenhuoltoeläinlääkäri / maitotilat / ProAgria Etelä-Pohjanmaa / p. 043 824 8030

Vierihoidon viehätys

Vierihoitoa voidaan toteuttaa joko imettäjälehmien avulla tai oman emän vierihoitamana. Keräämme Laidun, lehmä ja vasikka -hankkeessamme kokemuksia erityisesti oman emän vierihoidosta, koska siihen liittyy enemmän tiedon tarvetta kuin imettäjälehmän tekemään vierihoitoon.

Ulkomaisissa tutkimuksissa kuluttajat nimenomaan toivoisivat vasikan saavan oman emän hoivaa.

EMÄN VIERIHOITO

Oman emän vierihoitoon liittyviä haasteita tulee esimerkiksi olosuhteista, joiden pitää yhtä aikaa sopia sekä vastapoikineelle että vasikalle. Muutaman päivän vierihoito on mahdollista monessakin navetassa kestokuivikepohjaisessa poikimakarsinassa, josta emää käytetään lypsyllä asemalla tai robotilla. Jos tähtää pidempään oman emän vierihoitoon (viikkoja), niin sitten tavallisissa kestopehkupohjaisissa poikimakarsinoissa tulee ongelmaksi tilantarve, kun poikinut viipyykin tavallista pidempään ja seuraavat poikineet pitäisi saada myös jonnekin. Heruva lehmä myös sontii enemmän eli karsinan puhtaana pito on työlästä ja kuiviketta kuluu.

MUUT OSASTOT

Sitten tulee kysymykseen missä muussa osastossa voisi myös vasikoita pitää yhdessä emän kanssa. Näissä osastoissa täytyy katsoa esimerkiksi miten leveitä ritilärakoja ja tai lantaraapan kuiluja on, jotka voivat olla vasikalle vaarallisia. Pääsimme hanketilalla katsomaan tilannetta, missä vasikat olivat tavallisessa ritiläpalkillisessa makuuparsiosastossa. Tilanne vaikutti kaikin puolin toimivalta. Tässä eduksi lukeutui, että makuuparsien edessä oli leveä kuivituskäytävä, johon vasikoille jäi hyvä tila oleskella ja juosta. Täällä vasikat leikkivät keskenään, kun emot olivat lypsyllä asemalla. Osastossa oli visiiripöytä ja suhteellisen esteetön pääsy sinne, mutta vasikat viihtyivät enimmäkseen omalla käytävällään. Lannan poisto tehtiin ihmisen toimesta pienkuormaajalla, niin raappa tai lantarobottikaan ei ollut aiheuttamassa vaaratilanteita.

MAIDON LASKEUTUMINEN

Yksi suurimpia haasteita on lehmien maidon laskeutuminen lypsettäessä vierihoitoaikana. Kun vasikka on emän alla, niin emä pidättää maitoaan lypsettäessä ja siten kokonaismaidontuotanto laskee. Maidontuotanto laskee siis jopa enemmän kuin vain sen määrän mitä vasikka juo. Tässä tulee väistämättä mieleen, että tämän hyvän tarjoaminen pitäisi myös kompensoida taloudellisesti maitoyrittäjälle. Maidon laskeutumisesta erityisesti tarvitsisimme lisää tietoa, että miksi se joissakin tapauksissa on enemmän ongelma ja välillä taas ei?

Kannattaa kokeilla

Miksi haasteista huolimatta oman emän vierihoitoa kannattaa kokeilla? Vietettyäni kiireettömän hetken katsellen vasikoita osastossa, ymmärrän paremmin. Vasikat leikkivät ja olivat iloisia. Ne olivat terveitä ja hyvin kasvaneita. Tunnelma oli rauhallinen myös, kun emät tulivat lypsyltä. Lauma sai toteuttaa luonnollista käyttäytymistään ja sen katseleminen on hyvin palkitsevaa.◆

SEIJA PERASTO, ELL, MMM
ProAgria Etelä-Pohjanmaa

ETSIMME PILOTTITILOJA

Etsimme pilottitilakohteita Laidun, lehmä ja vasikka -hankkeeseen. Ole yhteydessä, jos jo olet toteuttanut vierihoitoa omalla tilallasi tai harkitset sen toteuttamista ja haluat lähteä jakamaan kokemuksia!

Kysy lisää:

inkeri.raisanen@proagria.fi
puh. 050 3567126 tai

seija.s.perasto@proagria.fi
puh. 043 824 8030

Euroopan unionin osarahoittama

Voit lähettää lisää kysymyksiä nautojen terveyteen liittyen osoitteeseen: seija.s.perasto@proagria.fi

MITÄ LEHMÄ SANOI TOISELLE HIRVIMETSÄLLÄ?
– SHH... EI VIELÄ AMMUTA.

Kuivien juttujen lisäksi saat meiltä laadukkaat kuivikkeet eri käyttökohteisiin ja kaikenkokoisiin tarpeisiin.
Kuiviketurve • Purupelletti • Kuivikekutteri
Vapon myyntipalvelu **020 341 400 • vapokuivikkeet.fi**

G&C MATERIALS

PAREMMAN PALVELUN KUIVIKKEET VAPO

Osaatko lukea lehmiä niin laidun kuin sisäruokintakaudellakin?

Lehmähavainnot vaativat vain aikaa ja halua

Tänä talvena on hyvä pysähtyä tarkastelemaan lehmien hyvinvointitekijöitä matkalla menestykseen. Navettaolosuhteet jättävät aina toivomisen varaa laitumen ihanteellisiin olosuhteisiin. Kiinnittämällä huomiota lehmien käyttäytymiseen ja olosuhteisiin, voimme myös löytää monenlaisia kehityskohteita.

OSAATKO LUKEA KARJAA?

Lehmien kertomat signaalit liittyvät usein niiden terveyteen, mukavuuteen ja ajankäyttöön eli siihen, miten lehmä viettää päivänsä. Näistä voidaan löytää suuntaviivoja parempaan tuottavuuteen ja terveyteen. Usein ratkaisut ovat yksinkertaisia ja välillä hämmästyttävänkin edullisia. Pienillä muutoksilla tai työtapoja kehittämällä voidaan saada aikaan merkittäviä parannuksia ilman suuria investointeja, eikä muutokset vaadi isoja investointeja.

HAVAINNOINTI ON AVAIN

CowSignals®-menetelmä eli Lehmähavaintoja perustuu ajatukseen, että lehmä kertoo meille kaiken tarvittavan – kunhan osaamme katsoa ja kuunnella. Havainnoimalla lehmien kehon kieltä, käyttäytymistä ja navetan olosuhteita voidaan tunnistaa hyvinvoinnin puutteita jo varhaisessa vaiheessa.

Havaintojen tekeminen ei vaadi monimutkaisia välineitä, vaan aikaa, tarkkaavaisuutta ja halua ymmärtää eläintä. Kun havainnot kirjataan ylös ja niistä keskustellaan, syntyy oppimista ja konkreettisia parannuksia. Koulutuksissa osallistujat oppivat käyttämään kaikkia aistejaan sekä havainnointilistoja, joilla arvioidaan karjan, yksittäisten lehmien ja navetan olosuhteiden tilaa. Talven aikana järjestämme havaintokoulutuksia eri puolilla Etelä-Pohjanmaata. Seuraa ilmoittelua tulevista koulutuspäivistä!◆

JENNA KARÉN
CowSignals Master
-kouluttaja

LEHMÄN KUUSI PERUSTARVETTA

Lehmähavaintoja-menetelmä perustuu ajatukseen, että lehmän hyvinvointi rakentuu kuudesta perustarpeesta – aivan kuten laitumella.

1. REHU
Lehmän tulisi syödä 10–12 kertaa päivässä. Riittävä ruokintapöytätila (vähintään 70 cm/lehmä), laadukas rehu ja esteetön pääsy ruokintapöytään ovat avainasemassa.

2. VESI
Yli 85 % maidosta on vettä. Lehmän tulisi juoda 10–15 kertaa päivässä noin 10 litraa kerrallaan. Juomapaikkojen määrä, puhtaus ja veden virtausnopeus vaikuttavat merkittävästi veden saantiin.

3. ILMA
Raikas ja kuiva ilma on tärkeää sekä lehmän lämmönsäätelylle että navetan hygieniaolosuhteille. Lehmät viestivät ilmanlaadusta esimerkiksi hengitystiheydellä, seisomisella ja raikkaan ilman etsimisellä. Hyvä ilmanvaihto vähentää lämpöstressiä, sorkkavaivoja ja utaretulehduksia.

4. VALO
Valaistus vaikuttaa lehmän hormonitoimintaan, syöntiin ja aktiivisuuteen. Tutkimusten mukaan 200 luksin valo 16 tuntia vuorokaudessa lisää maitotuotosta ja helpottaa kiimojen havaitsemista. Riittävä valo myös helpottaa havainnointia ja parantaa työskentelymukavuutta.

5. LEPO
Lehmän tulisi levätä jopa 14 tuntia vuorokaudessa. Makuumukavuus on avainasemassa – jokainen lisätunti lepoa tuo jopa litran lisää maitoa päivässä.

6. TILA
Kulkureittejä, ruokintapöytätilaa, juomapaikkoja ja stressitön poikimaympäristö. Odottavat lehmät navetassa ovat yksi merkki siitä, että tila ei riitä tai sitä on solmukohdissa liian vähän.

TERVEYS
Timantin keskellä on terveys – seuraus siitä, että muut osa-alueet ovat kunnossa. Kun lehmän kuusi vapautta toteutuvat, se pysyy terveenä, tuottavana ja pitkäikäisenä.

Emolehmätuotannossa työ on hyvin monipuolista. Varsinkin laidunaikaan työpäivät ovat hyvin vaihtelevia

Emolehmätuotanto on yksi vaihtoehto

Syksy on tulevaisuuden pohdinnan aikaa. Jos yhtenä vaihtoehtona näet tuotantosuunnan muuttamisen emolehmätuotantoon tai emolehmätuotannon kehittämisen, ole aikaisessavaiheessa yhteydessä asiantuntijoihin. Teurasnautojen hinta on vihdoin noussut, joten eloeläintenkin hinta nousee. Toisin kuin välitysvasikoiden hinta, joka tuntuu edelleen laahaavan perässä Suomessa vaikka kysyntää on.

ELÄINAINES VIE BUDJETTIA

Eläinaines aloittavalle on merkittävä osa budjettia, mutta hyvät eläimet ovat se peruskallio mihin rakennetaan. Toinen iso osa kustannuksia ovat rakennukset meillä pohjoisessa Suomessa, rakennuksen kustannuksien ei saisi nousta liian suureksi.

PIENET KULUT

Emolehmätuotanto on pienten kulujen tuotantosuunta, jossa pitää saada kokonaisuus pyörimään tehokkaasti. Sekä huomioitava lisätulot, että päästäisiin tuloille. Silti eurot tahtovat olla osalla tiukassa. Emot pitäisi saada tiineeksi ja myytyä hyvin kasvanut ja elävä vasikka eteenpäin. Riittävä tilakoko pienentää yksikkökustannuksia, mutta vaatii riittävästi peltoa, joka ei saisi maksaa liikaa. Hyvä huomata, että osalla tiloista emotuotanto liitännäisineen voi olla aivan hyvinkin kannattavaa tuotantoa.

KYSYNTÄÄ ON

Tuotantosuunnalla on kysyntää, koska suositaan tuotantoa, jossa vasikka on emonsa kanssa pitkään, nurmentuotantoa (ei muokata usein ja syväjuurisia kasveja), luomutuotantoa, laidunnusta sekä lisää vasikoita tuotantoon. Tämähän kuulostaa mahtavalta, mutta vielä kun saisimme eurotkin puhumaan tämän kaiken puolesta, pelkät sanat kun eivät tahdo ikävä kyllä ruokaa tuoda emolehmätuottajan pöytään. Hyvin suunniteltuna ja kiinnostuneena emolehmätuotanto voi olla tilalle aloittamisen arvoinen juttu. Kunhan pitää mielessä edellä olleet asiat. Emolehmätuotanto on monipuolista työtä, varsinkin jos kaikki eläimet ovat laitumella kesän, joka päivä ei ole samanlainen.

Voit pallotella tuotantosuunta-ajatuksia kanssamme vaikka Neuvo-rahoituksella.◆

URPU TANNER-KOOPMANS
Erityisasiantuntija, emolehmätuotanto

KATTO- JA SEINÄPELLIT oheistuotteineen
suoraan asiakkaille edullisesti ja nopeasti.
Taipaleen Teräs Oy
Linjalantie 4, 43700 Kyyjärvi
P. 040 823 5938, 0400 661 379

Salaojitusta
suunnittelusta toteutukseen
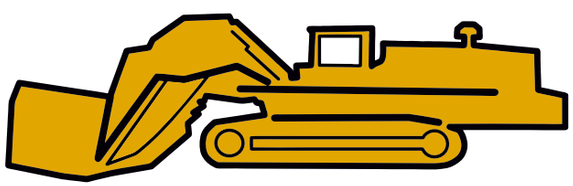
Yli-Kivistö Oy, Jalasjärvi
Arto 0400 666 152 | Antti 0500 666 152 (suunnitelmat)

Yrityksen ajoneuvojen arvonlisäveron vähennyskelpoisuus

Maatalouden käytössä olevien ajoneuvojen kohdalla voi välillä tulla virheitä arvonlisäveron käsittelyssä. Vähennyskelpoisuuteen vaikuttaa, mikä ajoneuvo on kyseessä ja mikä sen käyttötarkoitus on. Olemme koonneet alle muutamia vinkkejä, joilla vältät ongelmat verottajan kanssa.

TRAKTORI

Jos arvonlisäverovelvollinen ostaa uuden traktorin, hän saa vähentää sen hintaan sisältyvän 25,5 %:n arvonlisäveron. Vähennysoikeus lasketaan uuden traktorin kokonaishinnan perusteella myös silloin, kun se maksetaan osaksi arvonlisäverottomasti luovutettavalla vaihtokoneella ja osaksi välirahalla.

Arvonlisäveron vähennyksen voi saada siltä osin kuin traktoria käytetään arvonlisäverolliseen toimintaan. Tämän vuoksi on mahdollista, että verottaja kyselee traktorin käytöstä työtunteja ja tietoa, onko traktoria käytetty yksityistalouteen. Varmin tapa osoittaa käyttö liiketoiminnassa on ajopäiväkirjan perusteella. Käyttötuntiselvityksen voi antaa käyttötuntimittarin tiedoista.

HENKILÖAUTO

Henkilöautojen kanssa arvonlisäveron vähennyksissä on oltava erityisen tarkkana: verottaja vaatii aukottoman ajopäiväkirjan, jotta auton kuluista saa tehdä arvonlisäverovähennyksiä. Lyhytkin yksityisajo vie arvonlisäveron vähennyskelpoisuuden. Esimerkiksi työsuhdeauto ei ole arvonlisäverollisen toiminnan käytössä, vaan yksityiskäytössä.

Henkilöautoon liittyvää arvonlisäveroa saa vähentää, jos se on hankittu liiketoimintaan myytäväksi, vuokrattavaksi tai käytettäväksi ammattimaiseen henkilökuljetukseen (esimerkiksi taksin ajoon) tai ajo-opetukseen.

Jos henkilöautoa käytetään hiukankaan muussa kuin arvonlisäverollisessa toiminnassa, tällaisen auton kuluihin sisältyvää arvonlisäveroa ei saa vähentää arvonlisäverotuksessa ja kaikki jo tehdyt vähennykset on palautettava. Tuloverotuksessa ajoneuvon kulun arvonlisäveroineen saa vähentää siltä osin kuin se kohdistuu tulonhankkimistoimintaan.

PAKETTI- JA KUORMA-AUTOT

Paketti- ja kuorma-autot sekä moottorikelkat kuuluvat vähennysoikeuden piiriin siltä osin kuin niitä käytetään arvonlisäverollisessa toiminnassa. Näidenkin osalta verottaja vaatii ajopäiväkirjan, mutta yksittäiset yksityisajot eivät vie arvonlisäveron vähennyskelpoisuutta täysin, ainoastaan yksityisajojen osuuden.

Oman käytön osuus pakettiauton hankintamenosta otetaan huomioon heti hankintavuonna. Tässäkin vähennystä pitää vielä oma-aloitteisesti korjata todellisuutta vastaavaksi, jos arvioitu määrä on virheellinen.◆

HEINI RAJANIEMI
Taloushallinnon asiantuntija

MUISTA AJOPÄIVÄKIRJA

Jos ajopäiväkirja puuttuu, saattaa verottaja vaatia vähennetyt arvonlisäverot takaisin ja lisäksi tulla veronkorotus maksettavaksi. Ajopäiväkirja on myös tärkeä väline kirjanpitäjällesi, jotta hän osaa laskea arvonlisäveronvähennykset oikein ilmoituksia tehdessään. Kysy apua kirjauksiin palkaslaskijaltamme.

Veromuutokset vuonna 2025: Näin ne vaikuttavat

Vuosi 2025 toi mukanaan merkittäviä muutoksia verotukseen, jotka koskettavat niin maatalousyrittäjiä, kotitalouksia kuin pienyrittäjiäkin.

PELTOJEN VUOKRATULOT

Maatalouden harjoittajia koskeva muutos astui voimaan vuoden alussa: peltojen vuokratulot ilmoitetaan jatkossa omalla esitäytetyllä veroilmoituksella pääomatuloina, eikä enää 2-lomakkeella. Vuokratuloista voi vähentää salaojapoistot tasapoistoina.

Huom! Mikäli sinulla on vain peltojen vuokratuloa, ole yhteydessä kirjanpitäjään ennakkoverojen tarkistusta varten. Pääomatuloksi muuttuminen todennäköisesti muuttaa veron määrää.

KOTITALOUSVÄHENNYS

Kotitalousvähennyksen enimmäismäärä nousi 1 600 euroon per henkilö, eli puolisot voivat vähentää yhteensä jopa 3 200 euroa. Vähennyksen määrä riippuu siitä, ostetaanko työ yritykseltä vai palkataanko työntekijä:

- Yritykseltä ostetusta työstä saa vähentää 35 % työn osuudesta.
- Palkatusta työntekijästä vähennys on 13 % palkasta, ja lisäksi sivukulut ovat vähennyskelpoisia.

Omavastuu nousi 100 eurosta 150 euroon.

ALV-VELVOLLISUUS

Pienyrittäjiä koskeva alv-alarajahuojennus poistui kokonaan. Samalla arvonlisäverovelvollisuuden alaraja nousi 30 000 euroon. Mikäli liikevaihto ylittyy kesken vuoden, alv-velvollisuus alkaa siitä hetkestä, ei vuoden alusta, kuten aiemmin.

KOULUTUSVÄHENNYS

Yritysten mahdollisuus vähentää työntekijöiden koulutuskustannuksia verotuksessa päättyi. Tämä voi vaikuttaa koulutusten määrään ja laatuun työpaikoilla.

METSÄVÄHENNYS

Metsävähennyksen määrä nousee 60 %:sta 75 %:iin, samoin kuin metsävähennyspohja. Metsävähennyspohjaan nousun saa takautuvasti. Mikäli sinulla on ollut metsävähennyspohjaa, muista tämä vuoden 2026 veroilmoituksen yhteydessä.

ALV UUDISTUU

Arvonlisäveron yleinen alennettu verokanta laskee 14 prosentista 13,5 prosenttiin. Muutos vaikuttaa erityisesti elintarvikkeiden ja ravintolapalveluiden hintoihin.

POLKUPYÖRÄETU

Kevään 2025 kehysriihen jälkeen solmitut työsuhdepolkupyöräsopimukset eivät enää ole verovapaita. Aiemmin solmitut sopimukset säilyttävät verovapauden enintään viiden vuoden ajan edun käyttöönotosta.

PERINTÖ- JA LAHJAVERO

Vuoden 2026 alusta perintöosuuden verotuksen alaraja nousee 20 000 eurosta 30 000 euroon. Lahjojen osalta verotettavan lahjan alaraja nousee 5 000 eurosta 7 500 euroon. Muutos keventää verotusta pienemmissä perinnöissä ja lahjoissa.◆

PROAGRIA TILITOIMISTO

ANU KYLMÄLUOMA
Taloushallinnon asiantuntija

Kohtaavatko tilasi tulo- ja kululiikenne pankkitilillä

Maatalousyrittäjän rahaliikenne on vaihtelevaa kuukausien ja vuosien välillä.

Tuotantosuunnasta riippuen tietyt tulot ja menot saattavat olla säännöllisiä kuukausittain tai harvemmin toistuvia, mutta on myös paljon yksittäisiä suurempia rahatapahtumia esimerkiksi vain kerran vuodessa. Kaikki rahaliikenne tulisi tiedostaa, jotta siihen pystyy varautua etukäteen.

MITEN BUDJETOIDA?

Budjetointiin on erillisiä ohjelmia, mutta sitä voi hahmotella myös paperille tai koneen ruudulle. Pääasia, että tulee mietittyä milloin ja millaisia summia rahaa on tulossa ja menossa kuukausitasolla. Budjetti ei ole suoraan sama asia, mitä verotuksen tulot ja menot ovat. Kassabudjettia käsitellään ensinnäkin alv:llisilla summilla ja budjetin menoina näkyvät mm. pellon osto sekä lainan nostot ja lyhennykset, jotka eivät ole verotuksen tapahtumia. Verotuksessa on omat sääntönsä, mitä huomioidaan menoina ja tuloina. Kassabudjetin tapahtumia ovat kaikki, joissa raha liikkuu.

EDELLINEN VUOSI

Budjetin pohjaksi voi alussa ottaa vaikka edellisen vuoden toteutuneet luvut ja muokata lukuja oman näkemyksen mukaiseksi. Kassabudjetin näyttäessä miinusta tarvitaan toimenpiteitä, jotta rahat saadaan riittämään ja viljelijä suoriutuu velvoitteistaan. Pelkkä budjetin laadinta ei riitä, budjetin toteutumista tulisi myös seurata.

KUN MENEE MIINUKSELLE

Varsinkin investoivalla tilalla alv-kauden muuttaminen lyhyemmäksi saa rahan kiertoon nopeammin, parhaimmillaan investoinnin alv:t saa takaisin jo heti seuraavassa kuussa tai edes neljännesvuosittain. Toisaalta tilalla, jossa ei investoida ja alv:t on yleensä maksupuolella, alv:t saa pitää omassa käytössään koko vuoden, jolloin lyhyempi ilmoitus- ja maksujakso ei välttämättä ole käytännöllinen.

KULUKURIA

Kulukuri ylipäätään voi olla tarpeen, tarkastelu ja miettiminen onko jokin hankinta todella tarpeellinen ja millä hinnalla. Maksuajan sopiminen pidemmälle ajalle tavaran/palvelun toimittajan kanssa. Yleensä sopimalla näistä selviää, eikä kannata missään tilanteessa vain jättää laskuja maksamatta ja päästää laskuja perintään, saati ulosottoon.

JOUSTOVARAA

Ennakkoveroja säätämällä voi saada hieman joustovaraa menobudjettiin. Täytyy kuitenkin muistaa, että verot tulevat joka tapauksessa maksuun ennemmin tai myöhemmin, alimitoittamaankaan ei niitä kannata ryhtyä.

Budjettia voi säätää lainoja järjestelemällä. Lainaohjelman muokkaaminen pienempiin lyhennyseriin tai lainan ottaminen ylipäätään voi paikata kassavajetta. Investointien yhteydessä lainat ovat yleensä tarpeellisia, mutta jos lainaa joudutaan ottaa normaaleista kk/vuosimenoista selviytymiseen, ollaan jo hieman haastavammassa tilanteessa, josta saattaa muodostua kierre. Yhtä oikeaa sääntöä ei kuitenkaan ole, milloin lainaa kannattaa tai ei kannata ottaa.

YKSITYISTALOUDESTA

Yksityistalouden kulutuksen tiedostaminen on yllättävän monesti viljelijälle hieman harmaata aluetta. Yksityistalouden ja maatalouden rahat kannattaa ehdottomasti pitää eri tileillä ja siirtää esim. kerran kuussa maataloudesta rahaa yksityistilille, jotta yksityistalouden rahan käyttö hahmottuu paremmin, eikä ylilyöntejä tule. Myös yksityistalouden käyttöön otettava raha tulee huomioida maatilan budjetissa.

Voimme tehdä kanssasi budjetointia mm. Neuvo-rahoituksella.◆

SANNA TAKALA
Taloushallinnon asiantuntija

MIEDON METALLI OY
TERÄSOVET JA IKKUNAT
Lehti-, pari-, taitto-, liuku-, erikoisovet ja ikkunat.
Maatalouteen kuumasinkittynä vuodesta 1969
VAHVA KOTIMAINEN, KOTIMAISTA TYÖTÄ.
Aukipitolaite topperi
020 787 9650 • www.miedonmetalli.fi

KONEURAKOINTI
Juha Mäensivu Oy
- Pala- ja kuiviketurve
- Hiekkapuhallus ja maalaus
- Metallityöt
- Polttopuita
- Maanajotyöt
- Kaivinkonetyöt

Ratatie 6, Kauhajoki as
RAUTAMYYNTI (Kurikantie 144 Kauhajoki)
Puh. 040 758 8233 (varmista paikallaolomme)
ARON KIRPPIS, Kauppatie 34, Kauhajoki
Avoinna: ma-ke klo 10-18, p. 041 3113169

OSTAMME RYPSIÄ myös luomuna.
Ota yhteyttä!
Aapo 0400 449 850
Valkuaistäydennykseen
Kotimainen RYPSIPURISTE irtona ja 700 kg suursäkissä. Myös luomuna.
ALAVUDEN ÖLJYNPURISTAMO 044 984 2999 | info@alavuden.fi
Kellokorventie 165 | 63300 ALAVUS | www.alavuden.fi

TIETEESTÄ **TIETOA**
MUISTA ITÄVYYSTUTKIMUS!
Varmista nyt kylvösiemenesi itävyys!
Ilmainen kuljetus 9.9.25-13.1.26!
Järjestetty viljavuusnäytteiden kuljetus noin 100 keräilypaikasta!
Keräilypisteet www.hortilab.fi
Viimeistään 30.11 Laajan maa-analyysin näytteet meille!
Hortilab AB OY
Oy Hortilab Ab
✆ 06 347 4250
hortilab@hortilab.fi
Vasavägen 41, 64200 Närpiö
SUOMALAISTA PALVELUA FINLÄNDSK SERVICE
www.hortilab.fi

Ilmastotekoja Ala-Fossilla kansainvälisessä yhteistyössä

Ilmajoella sijaitseva Ala-Fossin tila kehittää ratkaisuja ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen osana eurooppalaista yhteistyötä.

Ala-Fossi on yksi Climate Farm Demo -hankkeen pilottitiloista.

Kansainväliset vieraat saivat käytännön näkökulmia suomalaisesta maataloudesta ja sen ilmastotoimista.

Ilmajoella sijaitsevalla Ala-Fossin maatalousyhtymällä on noin 300 lehmän navetta sekä omien sonnien kasvatusta teuraaksi. Toimintaan kuuluu myös Vacca Oy:n yhden robotin navetta, joka toimii oppimisympäristönä. Yhteensä kokonaisuuteen kuuluu 370 hehtaaria peltoa.

Ala-Fossi on yksi Climate Farm Demo -hankkeen pilottitiloista, joilla asiantuntijoiden tuella kehitetään ratkaisuja ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen. Hankkeen aikana tilan painopisteessä on veden hallinta, kuten salaojitus ja altakastelumahdollisuudet.

ILMASTOTEKOJA ALA-FOSSILLA

Pilottitiloille tehdään päästölaskentaa, joiden avulla seurataan tilakohtaisten ilmastotoimien vaikutuksia. Maatalousyrittäjä Kalle Fält kertoo empineensä hankkeeseen osallistumista, sillä hiililaskureiden käyttö monitahoisessa tilakokonaisuudessa tuntui haastavalta. Pitkäkestoinen kansainvälinen yhteistyö herätti lopulta kiinnostuksen.

Eri hiililaskurit mittaavat asioita eri tavoin. Fältin mukaan on ollut kiinnostava nähdä, mitä eurooppalaisissa mittareissa painotetaan. Esimerkiksi pysyvien nurmien merkitys on muualla erilainen kuin Suomessa, eikä Suomessa ole biodiversiteettiä lisääviä pensasaitoja, jotka ovat osassa Eurooppaa yleisiä.

Fält uskoo useimpien ilmastotoimenpiteiden olevan taloudellisesti järkeviä toteuttaa. Esimerkkinä hän nostaa tuotannon kehittämisen ja sitä kautta tuotostason noston.

”Pienillä teoilla saadaan paljon hyvää aikaiseksi, mutta talouden reunaehtojen on täytyttävä”, hän summaa.

SUOMALAISUUS KIINNOSTI

Ala-Fossilla järjestettiin demotilaisuus hankkeen vuosikokouksen yhteydessä. Kansainvälisille vieraille esiteltiin säätösalaojien toimintaa Sedulta lainatun opetuskaivon avulla ja he perehtyivät salaojasuunnitelmaan. Lisäksi he tutustuivat eläinten lämpöstressin torjumiseen automaattisilla viilennyssuihkuilla.

”Molemmat aiheet kiinnostivat vierailijoita, ne olivat monelle uutta teknologiaa”.

Vieraat olivat aktiivisia keskustelijoita ja vertailivat suomalaisia käytäntöjä kotimaihinsa. Esimerkiksi meijerien ja lihatalojen osuuskuntapohjaisuus herätti mielenkiintoa.

KANSAINVÄLISTÄ YHTEISTYÖTÄ

Climate Farm Demo -hankkeen vuosikokous kokosi syyskuussa asiantuntijoita ympäri Eurooppaa Seinäjoelle. Tapaamisessa korostuivat tiedon jakaminen sekä palkitsemisjärjestelmät. Maiden väliset vierailut lisäävät ymmärrystä alueellisista eroista ja tekevät ilmastotyötä näkyväksi. ◆

Climate Farm Demo -hanke

Euroopan unionin rahoittama

ANNIKA HIRVELÄ
Kasvintuotannon asiantuntija

Siintääkö edessä omistajanvaihdos?

Maatilan sukupolvenvaihdos on iso elämänmuutos kaikille osapuolille. Onnistunut prosessi vaatii aikaa, suunnittelua ja asiantuntija-apua. Omistajanvaihdoksen valmistelut on paras aloittaa jo vuosia ennen lopullista tilakauppaa. Tärkeintä on, että jatkaja on valmis ottamaan vastuuta ja luopujat valmiita siirtymään syrjään.

Sukupolvenvaihdoksessa ei aina tarvitse siirtää koko tilaa kerralla. Usein tehdään niin sanottu osittainen sukupolvenvaihdos. Eli jatkajalle myydään ensin osa maatilasta, ja toimintaa jatketaan maatalousyhtymänä yhdessä vanhempien kanssa. Loppuosa maatilasta myydään myöhemmässä vaiheessa.

Ensimmäinen konkreettinen askel on esiselvitys, jonka tekee ProAgrian omistajanvaihdosasiantuntija. Esiselvityksessä käydään läpi maatilan nykytilanne, arvioidaan omaisuuden käypä arvo ja alustava kauppahinta. Samalla selvitetään eri vaihtoehtojen verovaikutukset.

ENSIMMÄINEN ASKEL ON ESISELVITYS, JONKA TEKEE PROAGRIAN OMISTAJANVAIHDOSASIANTUNTIJA.

Jo suunnitteluvaiheessa laaditaan maatilalle kannattavuus- ja maksuvalmiuslaskelmat yhdessä talousasiantuntijoiden kanssa. Laskelmat antavat realistisen kuvan siitä, miltä maatilan talous näyttää erilaisilla kauppahinnoilla. Laskelmien avulla voidaan arvioida, onko jatkajalla mahdollisuus saada nuoren viljelijän aloitustuki. Usein sukupolvenvaihdoksen yhteydessä myös tuotantosuunta tarkentuu tai muuttuu, joten laskelmat auttavat arvioimaan suunnitelmien toteuttamiskelpoisuutta.

Kun sukupolvenvaihdos lähestyy ja suunnitelmat alkavat konkretisoitua, voidaan Ely-keskuksesta hakea aloitustuki ja Verohallinnosta ennakkoratkaisu veroseuraamuksista. Myönteisten päätösten jälkeen laaditaan lopulliset kauppakirjat ja niihin liittyvät viranomaisilmoitukset.

Avoin keskustelu perheen kesken on sukupolvenvaihdoksen perusta. Asiantuntijat auttavat, selvittävät ja tukevat koko omistajanvaihdosprosessin ajan varmistaen, että asiat hoidetaan oikein alusta loppuun. ◆

HENRIIKKA JAATINEN
Omistajanvaihdos-asiantuntija

AVANT

TEHOKAS. KÄTEVÄ.
AINA MUKAVA.

KUN TARVITSET NOPEUDEN sijaan tehoa, valitse Avantin 1-nopeuskone, jossa voima on ykköstekijä. Kysy lisää myynniltämme tai poikkea Avant Centeriin. Edullisempia tehokuormaajia saatavilla 600–800-sarjoissa.

Huomaa myös tarjouksemme, Avant-ohjaamot puoleen hintaan uusiin Avant-kuormaajiin. Tartu tarjoukseen ja säästä tuhansia, kampanja voimassa vuoden 2025 loppuun asti.

Lue lisää!
Avant.fi

AVANT CENTER
Avant Center Pohjanmaa
Roveksentie 7,
60100 Seinäjoki

Rami Syrjänen
050 476 8497

TEHTY SUOMESSA

Avant Tecno suunnittelee ja valmistaa kaikki Avant-kuormaajat teräslevystä lähtien Ylöjärvellä. Suomalaista Avant-laatua ja innovointia arvostetaan yli 70 vientimaassa.

AVANT.FI | AVANTRENT.FI

MAITTAVAA REHUA TILAN OMISTA RAAKA-AINEISTA

Jauhamme viljat, pavut ja herneet. Sekoitamme mukaan tarvittaessa rypsirouheen, kivennäiset, vitamiinit ym. Tasainen seos nykyaikaisella kalustolla.

MYÖS LUOMU-REHUT

POHJANMAAN REHUJAUHATUS OY
puh. 041 444 9374

Pankkipalvelut tilasi kaikkiin käänteisiin

Me tunnemme Etelä-Pohjanmaan maatilat ja elämme niiden arjessa mukana. Vahva asiantuntijatiimimme on tukenasi paikallisesti. Ota meihin yhteyttä ja etsitään yhdessä sinun tilanteeseesi sopivimmat ratkaisut.

Tutustu meihin ja palveluihimme:

op.fi/etela-pohjanmaa/mame

OP Etelä-Pohjanmaa

Tulevaisuuden maatila on varautunut

Hyvinvoiva yrittäjä jaksaa tehdä suunnitelmia, varautua ja johtaa tilaa myös vaikeina aikoina.

Maatilojen toiminta perustuu jatkuvuuteen. Toteutuneet riskit aiheuttavat keskeytyksiä, jotka voivat tulla tilalle kalliiksi niin taloudellisesti, henkisesti kuin tuotannollisesti. On hyvä tunnistaa, mitä nämä riskit ovat ja miten niiltä voisi välttyä. Kaikkia riskejä ei voi aina kokonaan ennaltaehkäistä, jolloin tärkeää on se, miten kohtaamme ja selvitämme riskin. Kun on valmiiksi miettinyt ja varautunut riskin olemassaoloon, on sen toteutuessa helpompi ryhtyä saman tien ennalta harkittuihin toimenpiteisiin kuin alkaa paniikissa miettiä, mitä nyt pitäisi tehdä. Ennakoiva varautuminen nopeuttaa palautumista ja pienentää kustannuksia.

RISKIT KOSKETTAVAT

Jokainen yrittäjä kohtaa urallaan varmasti useita riskejä. Ei ole yrittäjää, jonka kohdalle ei olisi sattunut konerikkoja tai ketä yleistyneet sään ääri-ilmiöt ei koskettaisi. Näihin voimme vaikuttaa muun muassa koneiden hyvällä huollolla ja maan rakenteesta huolehtimalla. Valitettavan usein myös isompia riskejä toteutuu ja niiden vaikutus tilan toiminnan jatkuvuuteen voikin olla jo hyvin merkittävä.

SÄHKÖ- JA VESIKATKOT

Sähkökatkoihin onkin jo monella kotieläintilalla varauduttu, koska ilman sähköä eläinten hyvinvointi heikentyisi hyvinkin nopeasti, kun ilmastointi tai rehulaitteet lakkaavat toimimasta tai lypsy loppuu. Vesikatko on vähintään yhtä kriittinen kuin sähkö ja paras olisikin, jos tilalta löytyisi siihenkin kaksi eri lähdettä kuten kunnan vesi ja oma kaivo. Muuten on hyvä miettiä, mistä vettä saisi, millä vesi kuljetetaan tilalle ja miten se saadaan eläinten juoma-astioihin tai lypsyrobotille.

KUINKA VOIT?

Tärkein varautumisen kohde on kuitenkin yrittäjä itse. Jos yrittäjä ei voi hyvin, ei hän myöskään jaksa varautua muihin riskeihin ja riskin toteutuminen saattaa tuntua todelliselta maailman lopulta. Hyvinvoiva yrittäjä jaksaa tehdä suunnitelmia, varautua ja johtaa tilaa myös vaikeina aikoina.

Maatilan varautuminen II-hanke pureutuu näihin teemoihin mm. podcastien ja webinaarien muodossa. Tulehan kuulolle!◆

Maatilan varautuminen II -hanke

Lue myös sivulta 27 varautumisesta 72 h ajan.

PÄIVI KASARI
Kotieläintuotannon asiantuntija

OLETKO AJATELLUT?

Sähkökatko, vesikatko, sään ääri-ilmiöt, eläintaudit, palo, varkaus, yrittäjän sairastuminen tai kuolema, tietokoneen tuhoutuminen ja rikkakasvit ovat riskejä, jotka voivat toteutua millä tahansa tilalla. Kuinka varautunut olet näihin?

Euroopan unionin osarahoittama

STIHL®
- MOOTTORISAHAT - RAIVAUSSAHAT
- TURVAVARUSTEET

Pienkonehuolto ja varaosat kaikkiin yleisimpiin moottorisaha- ja ruohonleikkurimerkkeihin. Valtuutettu huolto Stihl, Viking, Husqvarna, Jonsered, Partner, Stiga, Klippo, B&S, Echo, Cub Cadet, MTD, Honda, McCulloch ym.

Pitkis-Kone Oy
Av. ark. 8-17, la 10-13 ,Nurmontie 116, 60510 Seinäjoki
Puh. 020 735 2777 www.pitkiskone.fi
• MYYNTI • PALVELU • HUOLTO

Hinaus ja Tuuppaus®
0400 363 633
MYÖS TRAKTORIKULJETUKSET!

YouTube
www.hinausjatuuppaus.fi
REDGO Kaikkialla Suomessa 0100 2400
(1,98€/min + pvm/mpm)

Työterveyshuollon tilakäynnit:

Pyydä maatalouden asiantuntija mukaan

Syksyn myötä jatkuvat neljän vuoden välein tehtävät työterveyshuollon tilakäynnit. Pyytämällä tilakäynnille myös maatalouden asiantuntijan eli ProAgrian edustajan, saat parhaan hyödyn moniammatillisen tiimin avulla ja kehitysehdotuksia työolojen parantamiseen. Meidän silmämme ja osaamisemme näkevät paljon sellaista, mitä ei alaa tuntematon tunnista.

KELAKORVAUS

Kelakorvaus kattaa myös maatalouden asiantuntijan työterveyshuollon tilakäynnin, maksat vain alv-osuuden tai työnantajana haet kustannuksista Kelakorvauksen myöhemmin. Käynti on mahdollista tehdä myös maatalouden asiantuntijan osalta Neuvo palveluna, josta maksat samoin vain arvonlisäveron.

ELINKEINOTUKI

Jos yrittäjällä on ollut enemmän terveysongelmia sekä sairauslomia ja mietitään työtä keventäviä koneita tai apuvälineitä, voimme laatia lausunnon liitteeksi Melan elinkeinotukihakemukseen. Elinkeinotuki on tarkoitettu tilanteisiin, jossa työkyky on uhattuna ja työuraa on mahdollista jatkaa ko. hankinnan turvin.

Turvallisia työpäiviä!◆

KIRSI MATTILA-LÖPPÖNEN
Työterveyshuollon tilakäyntien maatalouden asiantuntija

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Hyvää päivää ruokaprovinssilainen!

Tiesitkö asuvasi Ruokaprovinssissa? Etelä-Pohjanmaan alue kantaa nimeä Ruokaprovinssi. Nimi kertoo siitä, kuinka maakunnassamme tuotetaan ruokaa aina pellolta pöytään saakka. Se on huikea asia, ja olemme ylpeitä siitä, kuinka eteläpohjalaiset ruokkivat ison osan Suomea.

RUOKAPROVINSSILLE KASVOT

Me kaikki Ruokaprovinssin asukkaat olemme ruokaprovinssilaisia. Olemme EU-rahoituksella kehittämässä Ruokaprovinssin tunnettuutta niin maakunnassamme kuin valtakunnallisestikin. Viestintäsuunnitelmassamme peräänkuulutetaan oikeita kasvoja Ruokaprovinssin tekojen eli ruoantuotannon ja sen jatkojalostamisen takana. Olisitko sinä juuri se, joka haluaisit lähettää meille kuvia työstäsi maakunnan ruoantuotannon eteen? Mikä on sinun tarinasi, maatalousyrittäjänä tai kuluttajana? Kerro ajatus tai kaksi muutaman kymmenen sekunnin videolla, tai valokuvalla ja jaa se somessa. Lisää @Ruokaprovinssi tai #ruokaprovinssi, niin jaamme kuvasi kanavissamme. Voit lähettää meille myös valokuvia tai videoita teemasta, muista kertoa myös pienellä tekstillä mitä kuvamateriaalissa tapahtuu viestinta.ep@proagria.fi, laita viestin otsikoksi Ruokaprovinssi.

Seuraavaksi uudistuu Ruokaprovinssin ilme. Siitä kerromme lisää myöhemmin.◆

Kekseliäs ja ketterä Ruokaprovinssi -hanke

Euroopan unionin osarahoittama

Kuva Adobe Stock

Unelmien piha kesäksi 2026

Jäikö unelmien piha toteuttama tänäkin vuonna? Ei hätää, kesä se on ensi vuonnakin. Kun tilaat pihasuunnitelman nyt, saa suunnittelun tehdä rauhassa talven aikana. Hyvin suunniteltu piha on puoliksi tehty.

Kysy tarjousta
marika.riihimaki@mkn.fi

Istukaa yhdessä joulun makujen pariin

Loppuvuosi juhlineen on tärkeää aikaa istahtaa yhdessä alas oman yhdistyksen väen kanssa. Ruokakurssi on mukava tapa kiittää jäseniä kuluneesta vuodesta tai puolestaan aloittaa uusi vuosi yhdessä kokkaillen vaikka joulunaikaa kepeämpiä makuja. Kysy meiltä tarjousta yhteisestä ruokakurssista. On mukava ensin laittaa ruokaa, sen jälkeen sytyttää kynttilät, taitella servetit, kattaa pöytä ja istahtaa yhdessä alas. Ruokakurssilla voi yhdessä valmistaa vaikka ruokalahjoja, kuten puolukkasinappia.◆

Kysy lisää:
asta.asunmaa@mkn.fi

PUOLUKKASINAPPI

2 dl puolukoita
2 dl sokeria
0,5 dl öljyä
2 tl maissitärkkelysjauhoja
1 tl suolaa
4–6 rkl sinappijauhoja

1. Laita puolukat kattilaan ja mittaa joukkoon sokeri öljy, maissitärkkelys ja suola.
2. Kuumenna seosta koko ajan sekoittaen.
3. Nosta saostunut seos liedeltä ja sekoita joukkoon sinappijauhe. Käytä sinappijauhetta vähemmän, jos haluat miedompaa sinappia.
4. Tölkitä sinappi kuumennettuun purkkiin tai pienempiin purkkeihin, jos haluat antaa sinappia lahjaksi.

Pärjäättekö 72 h ilman muiden apua?

Kotona on hyvä olla ruokaa, vettä, lääkkeitä ja lämpimiä vaatteita useamman päivän varalle.

Tunnetko 72 h varautumissuosituksen? Se tarkoittaa, että jokaisen kotitalouden tulisi pärjätä omatoimisesti vähintään kolme vuorokautta häiriötilanteessa, kuten sähkökatkossa, myrskyssä tai vedenjakelun keskeytyessä sekä muissa mahdollisissa poikkeustilanteissa. Kotona on hyvä olla ruokaa, vettä, lääkkeitä, lämpimiä vaatteita ja mahdollisuus saada tietoa tilanteesta. Varautuminen ei ole pelottelua. Se on arjen hallintaa ja turvallisuutta.

MAASEUDULLA TÄRKEÄÄ

Maaseudulla omatoiminen varautuminen on erityisen tärkeää, sillä apu ei aina ole heti saatavilla. Jokaisen kotitalouden tulisi varautua pärjäämään vähintään 72 tuntia ilman ulkopuolista apua. Tämä tarkoittaa riittävää kotivaraa, toimivia viestintävälineitä, lämmityksen ja veden saatavuuden turvaamista. Tee tilallesi myös suunnitelmaa, miten toimittte häiriötilanteessa.

– Maaseudulla on kuitenkin monia vahvuuksia hätätilanteessa. Näitä ovat yhteisöllisyys, omatoimisuus ja käytännönläheisyys, **Asta Asunmaa** maa- ja kotitalousnaisista kertoo.

– Naapuriapu, kyläyhteisön verkostot ja paikallinen osaaminen ovat korvaamattomia kriisitilanteissa.

Tutustu viranomaisohjeisiin 72tuntia.fi

RUOAN KOTIVARA

Varaa kuivaruokaa jokaisen perheenjäsenen tarpeiksi. Huomioi myös erityisruokavaliot sekä varaa lemmikkieläimillekin riittävästi ruokaa poikkeustilanteita varten.

– Jos teet erityisen varautumiskaapin tai laatikon, niin muista tarkistaa päiväykset säännöllisesti. Näin kotivarasi pysyy ajan tasalla, Asta Asunmaa sanoo.

– Muista myös, että Parasta ennen-merkintä ei ole ”Viimeinen käyttöpäivä”. Parasta ennen -merkittyjä tuotteita voi käyttää usein vielä pitkään päiväyksen jälkeen ja luota silloin aisteihisi näkö, haju ja maku!

Meillä 72 h varautumisen asiantuntija on Asta Asunmaa, asta.asunmaa@mkn.fi. Pyydä Asta luennoimaan aiheesta niin livenä kuin vaikka etänäkin.◆

Maatilan varautuminen -hanke

Euroopan unionin osarahoittama

KIRSI YLITALO
Toiminnanjohtaja

VARAUDU 72 H

RUOAN KOTIVARAKSI

- Näkkileipä ja välipalapatukat
- Puurohiutaleet, suurimot ja mysli
- Liha- ja kalasäilykkeet
- Hernekeitto ja muut säilykekeitot
- Kuivattuja hedelmiä ja pähkinöitä
- Maitojauhe tai UHT-maito
- Pullovesi

VOIT SANOA OLEVASI VARAUTUNUT, KUN NÄMÄ OVAT KUNNOSSA:

- Juomavettä ja ruokatarvikkeita sekä lääkkeitä, ensiapu- ja hygieniatarvikkeita varastossa. Puhtaita, kannellisia astioita juomavettä varten. Käteistä rahaa kukkarossa.
- Ruuanlaittovälineet ja lämmitys pohdittuna (ei sähköllä toimivat).
- Tiedonsaantikanava ratkaistuna (radio, puhelin, varavirtalähde laitteisiin).
- Maatiloilla suunnitelma eläinten hoidosta ja maatilan toiminnasta.

Haluatko tilallesi sukutilatunnukset?

Farmari 2026-maatalousnäyttelyssä Kalajoella on jälleen mahdollista vastaanottaa sukutilatunnuksia. Sukutilatunnukset kertovat aikaisempien sukupolvien arvokkaasta työstä. Ne viestivät siitä hengestä, jolla tilan toiminta sukupolvelta toiselle on varmistettu. Myönnettäviä sukutilatunnuksia ovat sukutilakunniakirja, sukutilaviiri, sukupolvien ketju -taulu sekä pienoissukutilaviiri. Voit lukea asiasta lisää Farmarin ja ProAgrian nettisivuilta.

Kysy lisää: eila.peitsi@proagria.fi.

ProAgria
Etelä-Pohjanmaa

Muista pitää osaamisesi ajantasalla!

Ajankohtaista asiaa ProAgrian julkaisusarjassa, kurkkaa:

▶ proagriaverkkokauppa.fi

ProAgria
Etelä-Pohjanmaa

JOHTO JA TUKIPALVELUT

Honkala Henri, toimitusjohtaja 040 827 7100
Talvilahti Arja, liiketoimintapäällikkö, toimitusj. sij. 0400 168 489
Luikku Niko, liiketoimintapäällikkö 0400 297 245
Lenkkeri-Tamminen Miia, viestintäpäällikkö 0400 159 118
Honkola Tuttu, talous- ja henkilöstöpäällikkö 040 847 4096
Kuorikoski Ronja, hankekoordinaattori 050 573 4970
Djupfors Elina, viestintäsihteeri, tapahtumat 043 824 7779
Stenudd-Turja Anna, jäsen- ja toimistosihteeri 050 412 8191
Huovila Kaarina, asiantuntija, talous- ja palkkahallinto 050 378 1793
Ilonen Saija, asiantuntija, taloushallinto, osto- ja myyntireskontra 040 7035 035
Putula Hannu, IT-asiantuntija 040 510 5965

JOHTAMINEN, TALOUS- JA TILITOIMISTOPALVELUT

Ala-Luukko Kaija, toimialapäällikkö 040 832 3521

JOHTAMISPALVELUT

Morri Sari, asiantuntija, henkilöstöjohtaminen 043 826 8643
Pajula Timo, asiantuntija, johtaminen, talous 040 503 2650

OMISTAJANVAIHDOSPALVELUT

Harju-Kivistö Ella, erityisasiantuntija, omistajanvaihdokset, LKV, kaupanvahvistaja 043 825 6323
Jaatinen Henriikka, erityisasiantuntija, omistajanvaihdokset, LKV, kaupanvahvistaja 043 826 9463
Kurki Roope, omistajanvaihdosasiantuntija, LKV 050 306 8959
Luoma Marjut, talousasiantuntija, yhtiöittämiset, kaupanvahvistaja 041 730 7809

TALOUSPALVELUT

Lehtonen Marleena, talousasiantuntija 050 307 6794
Lämpsä Jarmo, talousasiantuntija 040 126 3481
Matinlauri Pirjo, talousasiantuntija 050 340 9825
Mäenpää Mika, talousasiantuntija 040 528 7922
Pietilä Mirva, talousasiantuntija 043 825 0524
Samppala Pirjetta, talousasiantuntija 041 730 3090

TILITOIMISTOPALVELUT

Ala-Piirto Jyri, taloushallinnon asiantuntija, Seinäjoki 050 410 7690
Akkala Pauliina, palkkahallinnon asiantuntija, Seinäjoki 041 731 3328
Hämäläinen Marianne, taloushallinnon asiantuntija, Alajärvi 041 730 7808
Koivisto Marketta, taloushallinnon asiantuntija, Seinäjoki, Kauhajoki 050 434 7313
Kylmäluoma Anu, taloushallinnon asiantuntija, Kauhajoki, Seinäjoki 050 577 8669
Lehtinen Erja, taloushallinnon asiantuntija, Kauhajoki 043 827 2341
Puska Sami, taloushallinnon asiantuntija, kannattavuuskirjanpito, Seinäjoki 041 730 1684
Rajaniemi Heini, taloushallinnon asiantuntija, Seinäjoki 050 565 9252
Rentola Pauliina, taloushallinnon asiantuntija, Kauhava 050 566 8875
Takala Sanna, taloushallinnon asiantuntija, Alajärvi 040 5542 669
Tuurinkoski Minna, taloushallinnon asiantuntija, Seinäjoki, Kauhajoki 050 4646975
Valkama Kaarin, taloushallinnon asiantuntija, Kauhajoki 050 4710 320
Yli-Hukkala Seija, taloushallinnon asiantuntija, Seinäjoki 040 580 2258

MAA- JA KOTITALOUSNAISET

Ylitalo Kirsi, toiminnanjohtaja 040 196 4434
Asunmaa Asta, erityisasiantuntija, ruoka, kotitalous 040 592 9226
Riihimäki Marika, maisemasuunnittelija 043 8252 410
Välisalo Terhi, kehittämisasiantuntija, Ruokaprovinssi-asiat 0400 463 129

KASVINTUOTANTOPALVELUT

Toppari Juha-Matti, toimialapäällikkö 043 825 2806
- **Aila Noora**, kasvintuotannon asiantuntija 043 826 9468
- **Alatalo Suvi**, kasvintuotannon asiantuntija, luomu 041 731 4864
- **Ala-Saari Jussi**, kasvintuotannon asiantuntija 050 432 2695
- **Hirvelä Annika**, kasvintuotannon asiantuntija 050 468 8377
- **Hongisto Saila**, kasvintuotannon asiantuntija, luomu 0400 497516
- **Hongisto Salla**, kasvintuotannon asiantuntija 050 572 4935
- **Kananoja Arja**, valtakunnallinen huippuosaaja: nurmen kasvitaudit. Kasvintuotanto 040 507 0475
- **Kesseli Antti**, kasvintuotannon asiantuntija 050 465 8023
- **Kivisaari Hannu**, kasvintuotannon asiantuntija, nurmi 0400 798 580
- **Koivusalo Päivi**, kasvintuotannon asiantuntija 041 730 7186
- **Kuja-Luopa Juulia**, kasvintuotannon asiantuntija, sikatilat 041 730 6001
- **Kyntäjä Liisa**, kasvintuotannon asiantuntija, peruna 041 731 0926
- **Latvala Henna**, kasvintuotannon asiantuntija 050 479 3767
- **Mäkelä Juha**, kasvintuotannon asiantuntija 0400 267 535
- **Nummijoki-Lahti Heli**, kasvintuotannon asiantuntija 043 826 6773
- **Ohriluoma Saija**, kasvintuotannon asiantuntija, peruna, luomu 041 731 0507
- **Paalijärvi Sofia**, kasvintuotannon asiantuntija 041 731 4627
- **Prusti Mikko**, kasvintuotannon asiantuntija 041 730 7185
- **Talvitie Jenni**, kasvintuotannon asiantuntija 050 568 1884
- **Vallinhovi Sari**, erityisasiantuntija, kasvintuotanto, nurmi 0400 764 217

KOTIELÄINTUOTANTOPALVELUT

Soisalo Tiina, toimialapäällikkö 040 502 5590
Alanco-Ollqvist Milla, erityisasiantuntija, lammas- ja vuohituotanto 040 706 0558
Karén Jenna, kotieläintuotannon asiantuntija, maitotilat 043 827 2342
Kasari Päivi, kotieläintuotannon asiantuntija 050 597 6888
Kujala Arja, kotieläintuotannon asiantuntija, maitotilat 040 759 8618
- **Mattila-Löppönen Kirsi**, erityisasiantuntija, nautakarjan ruokinta 040 594 5745
- **Mäntyharju Johanna**, erityisasiantuntija, luomu, teknologia 040 512 1901

Niskala Riitta, kotieläintuotannon asiantuntija, maitotilat 050 447 4677
Paloneva Päivi, kotieläintuotannon asiantuntija, maitotilat 043 825 6327
Peltonen Tiina, kotieläintuotannon asiantuntija, luomu 044 481 1309
Perasto Seija, terveydenhuoltoeläinlääkäri 043 824 8030
Rajala Anne, valtakunnallinen huippuosaaja: lypsykarjan seosruokinta 043 825 0522
Rintamäki Sanni, kotieläintuotannon asiantuntija, maitotilat 043 825 8508
Räisänen Inkeri, kotieläintuotannon asiantuntija, luomu 050 356 7126
Silèn Anna, kotieläintuotannon asiantuntija, lammas- ja vuohituotanto 050 409 0375
- **Sillanpää Sini**, kotieläintuotannon asiantuntija, lammas- ja vuohituotanto 043 825 0526
- **Tanner-Koopmans Urpu**, erityisasiantuntija, emolehmätuotanto, kotieläinasiantuntija: lihanauta ja luomu 040 184 8166
- **Tarsia Essi**, erityisasiantuntija, luomumaidontuotanto 043 826 6769
- **Yli-Rahnasto Auli**, kotieläintuotannon asiantuntija, maitotilat, luomu 040 526 2467

- **Teemme EU-tukihakemuksia**

PROAGRIA ETELÄ-POHJANMAAN PALVELUPISTEET MAAKUNNASSA:

SEINÄJOKI Huhtalantie 2 (Elinkeinotalo), ma-pe 9-15 • **ALAJÄRVI** Kauppakatu 26, ma-ti 9-15 • **KAUHAVA** Kauppatie 115, ma-ti 9-15 • **SUUPOHJA** Teknologiapuisto 1, ma-pe 9-15 • **TUURI** Tuurintie 2, ma-ti 9-15 • Muuten sopimuksen mukaan • **Sähköpostit ovat muotoa: etunimi.sukunimi@proagria.fi** • **www.proagria.fi/ep**

ACCO SUOMI

www.agcosuomi.fi

ACCO SUOMI OY Lieskatie 2, Hyllykallio, Seinäjoki

Varaosat- ja tarvikkeet: ma–pe 8.00–16.30
Juha Ahoketo 040 759 6095, juha.ahoketo@agcocorp.com
Tero Kuisma 040 522 5487, tero.kuisma@agcocorp.com
Mikko Seilo 040 715 6835, mikko.seilo@agcocorp.com

Konemyynti: ma–pe 8.00–16.00
Jussi Laitamäki 040 167 6930, jussi.laitamaki@agcocorp.com
Tuomo Mattila 0400 866 697, tuomo.mattila@agcocorp.com
Jarmo Tynilä 040 777 7975, jarmo.tynila@agcocorp.com

Huolto: 06 414 9299

TYÖVAATTEITA JA -KENKIÄ
PESULAPALVELUJA UNOHTAMATTA

Talvivaatteet koko perheelle!

Tilaa verkkokaupasta
- huomioimme laskulla **ProAgria -alennuksenne** tai asioi myymälässämme

Ps. Perinteiset Jalas-päivät myymälässä 28.11.2025

- Il-laatua + tarjouksia

DIMEX · BLÅKLÄDER WORKWEAR · jalas by ejendals · Snickers WORKWEAR

SEINÄJOEN PIKA-PESU
Valtionkatu 18-20, Seinäjoki

Ma-To 8-17
Pe 8-18
La 10-14

pika-pesu.fi

SeedX10

TUOTEUUTUUS

Kylvölannoittimen täyttövaunu

MEPU
PART OF ARSKA GROUP

KoneAgrian vuoden 2025 uutuustuote nyt myynnissä!

SKANNAA QR-KOODI

JA LUE LISÄÄ!